

Årstall innspill	Tema	Naturtype/hovedøkosystem/var iabel	Innspill	Hvem	Hvordan	Dato	Kommentar Miljødirektoratet
2022	Bruk av data		Vurdere og stille krav til hvilke forkunnskaper ansatte i forvaltningen som skal anvende dataene skal ha om naturtyper kartlagt etter instruksen. Ytterligere kursing fra sentralt hold er helt nødvendig.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa
2022	Endring i definisjon	C1 Hule eiker	C1: gjøre inngangsverdiene for hul eik en god del strengere. Forslag: Øke minsteareal (f.eks. til 250cm for de som ikke er hule og 100cm for de som er hule).,	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa
2020	Endring i definisjon	C1 Hule eiker	Legge til definerende variabel? Naturtypen hule eiker er i dag definert med variabelen 4TL_HL med en tilleggskommentar. Det er først i tilleggskommentaren at treslaget Eik nevnes. Burde det vært en variabel i definisjonen?	Miljødirektoratet	Internt	04.08.2020	Er dette løst i NiN3? Kommentar fra 2020: NiN på natursystem-nivå er ikke laget for å beskrive enkelttrær, og det finnes ingen enkel kode for å si at kun eiketrær skal kartlegges. Det har ikke kommet kommentarer på at instruksen ikke fungerer, så den kan være slik den er nå også videre.
2022	Endring i definisjon	C11 Gammel furuskog	Gammelfuruskog: På vestlandet har vi opplevd å finne områder med furuskog som virker gammel, men vi har lite konkret å vurdere det på. Det er ofte lite død ved og lite arts mangfold knyttet til gammelskog. Det er tett med furu som virker gammel, særlig på areal med lav bonitet. Uten å kunne borre blir det da gjetning på alder av de gamle trærne. Siden dette er vanskelig å vurdere blir usikkerheten tilsvarende høy (vi gjetter de gamle trærne kan være mellom 150 og 250 år og dermed kan oppfylle kravet i instruksen). Det er sakk om ganske store areal som vi må velge å enten ta med eller ikke uten gode verktøy.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Endring i definisjon	C13 Gammel lågurtselje-rogneskog	C13 Gammel lågurtselje-rogneskog inkluderer ikke de høyeste kalktrinnene. Hva er årsaken til at de høyeste kalktrinnene ikke finnes i denne naturtypen? Har det en økologisk forklaring?	Marie Uhlen Maurset	Facebook	18.08.2022	Denne naturtypen er beskrevet i NINA rapport 1652 Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks - Forslag til kriterier for lokalitetskvalitet for reviderte naturtyper. Her står det at typen ikke omfatter sterkt kalkrike typer, men jeg har ikke funnet noen begrunnelse for avgrensningen. Det er vist til "NINA Rapport 367 Boreale lauvskoger i Norge - Naturverdier og udekket vernebehov" for mer beskrivelse, og uten at jeg har lest denne grundig så finner jeg heller ikke der noen begrunnelse. Vi skal i gang med en større evaluering av instruksen, og vi tenker det er naturlig at dette spørsmålet tas opp i evalueringa.
2021	Endring i definisjon	C14 Gammel lågurtospeskog	Gammel fattig ospeskog: I forhold til kalkrikhet, så framstår inngangsverdien for gammel ospeskog (som er satt på svak lågurnivå), som upresis og uten kjent faglig begrunnelse. Tvert imot er det publikasjoner (se bl.a. Lorentzen, M. N. 2020. Caliciopsis calicioides i Norge. Status, bevaring og kartlegging, med fokus på Nordland fylke. Miljøfaglig Utredning rapport 2020-36. 25 s, + vedlegg, ISBN 978-82-345-0082-4) som dokumenterer at også gammel ospeskog på bærlyng/blåbærmark inneholder vesentlige naturverdier (i kommentarer til foreslåtte endringer etter sesongen 2020 så ble det av Miljødirektoratet bare vist til tidligere ekspertvurderinger, på tross av at ny kunnskap foreligger). Ekspertvurderingen etter 2019-sesongen var da også at de var usikre og at dette burde vurderes nærmere. Kom også et annet litt tilsvarende innspill: C14 Gammel lågurtospeskog – ut ifra beskrivelsen av gammel ospeskog kunne også T4-C-1 og 2 vært med. Gamle trær av osp opptrer også i de kalkfattige typene, og arter tilknyttet gammel ospeskog har ingen spesiell tilknytning til kalkrike typer. Rødlistearter er en del av naturmansfoldsbeskrivelsen, og rødlistearter i gammel ospeskog opptrer også i kalkfattig skog. Det er derfor rart at det er satt en KA-grense på dette.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	

2022	Endring i definisjon	C15 Kalkbjørkeskog	Kalkbjørkeskog: Når det gjelder kartleggingsenhetene for høgstaudeskogene så er det vanskelig å vurdere uttørkingsfare, men ikke kalk nivå. Derfor bør alle tre enheter være med under kalkbjørkeskog (c-18, c-19 og c-20), men det oppleves ikke vanskelig om naturtypen avgrenses til KAhi.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022
2022	Endring i definisjon	C15 Kalkbjørkeskog	Bør fortsatt (hele) T4-C-19 være del av C15? Og er det deler av T4-C-18 som burde ha vært med i C15 (den var med tom 2021, ble deretter tatt ut)? Det er i nåværende versjon av NiN vurdert at det ikke er grunnlag for å skille mellom KA fg og hi for høgstaude-typene, løses det i NiN3? Bør også vurdere om deler av T4-C-20 skulle vært med i naturtypen.	Solfrid Langmo/Sylv elin Tellnes	facebook	22.08.2022
2022	Endring i definisjon	C22 Gammel fattig edellauvskog	C22: Det bør vurderes andre inngangsverdier eller en utvidet beskrivelse av C22 Gammel fattig edellauvskog. Pr. i dag er det bare HK5 som er inngangsverdi, som de færreste har erfaring med å vurdere i edellauvskog, særlig på områder som skogbruket selv vurderer som impediment. Det bør vurderes andre kriterier knyttet mer direkte til de egenskapene som forsøkes å fanges opp av typen (f.eks. egenskaper ved dødvedelementet?). Alternativt gi en mer utvidet beskrivelse av typen og dens ulike utforminger (tørr og frisk) som gir kartleggerne flere knagger å henge vurderingene på. Det er veldig vanskelig å harmonisere på denne typen slik det er i dag. I de tørre, skrinne, utformingene har vi lagt vekt på aldersfordeling, forekomst eldre trær (både furu og eik) med grov bark, med tykke og/eller døde greiner og som har avsluttet lengdeveksten, forekomst av stående og liggende død ved (forfallsfase), m.m. På friskere mark tar vi ofte ut relativt yngre bestander, men hvor eika har fått store dimensjoner (hogstmoden), og ofte forekommer det eik over 200dbh. Der er det ofte mindre av de egenskapene fra skrinne mark (lite dødved, fortsatt legndevekst, m.m).	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022
2022	Endring i definisjon	C3, C4, C4.1 og C23	Regnskog: inkludere alle kartleggingsenheter i alle regnskogtypene unntatt lavskog. Lav uttørkingseksponert betyr ikke automatisk lav uttørkingsfare. I sentrale regnskogsområder forekommer regnskog lett i lyngskog. Se f.eks. https://nin-faktaark.miljodirektoratet.no/naturtyper/?id=NINFP2010019754 Helst hadde det vært fint å revidere alt av edelløvskog i instruksjonen slik at den ikke gir så store utslag ut fra om området er UF-b eller UF-c. Det er ofte vanskelig å vurdere og harmonisere på, uten at det nødvendigvis har noen veldig stor betydning for artssammensetninga og verdiene (på høyere UF så blir det store forskjeller, men UF b-c er ofte veldig uklart).	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022
2022	Endring i definisjon	C3, C4, C4.1 og C23	Gjennomgang av måten boreal regnskog og boreonemoral regnskog defineres på. Det er fremdeles viktige arealer både i feil kartl.enheter, med feil treslagssammensetn. og i sumpskog som faller utenfor.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022
2022	Endring i definisjon	C4 og C23	Boreonemoral regnskog bør på sikt slås sammen til en naturtype og det bør være mulig å ha med areal uten trær (feks blokkmark under bergvegger med små-rogn i busksjiktet).	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022
2022	Endring i definisjon	D Boreal hei/Kystlynghei	Kystlynghei blir til boreal hei i Nord-Norge – langs kysten i Troms og Finnmark SF Troms og Finnmark har fått skjøtselsplan fra Møreforskning/Nibio som sier at det er kystlynghei også deres fylke (Harstad). De håper derfor på revidering av NIN/Miljødirektoratets instruks i fht dette etter hvert.	Cathrine Amundsen	E-post	15.11.2022
2022	Endring i definisjon	D2.1.1 Lauveng	det er synd ikke å kunne ta ut naturtypen Lauveng der det er styvingstrær på ei oppdyrka varig eng. Jeg opplever rett som det er at det er gjødslet i engene, men styvingstrærne kan være intakt eller de burde vært skjøttet på ny. Men når vi ikke kan avgrense områder med styvingstrær forsvinner kunnskapen om at de finnes der.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022

2022	Endring i definisjon	E10.3 Rik åpen jordvannsmyr i nordboreal og lavalpin sone	Inngangsverdien for KA i E10.3 er alt for høy. Usikker på om ekspertgruppa egentlig mener KA i. Basert på dialogen i FB de siste årene er det vanskelig å forstå hva slags områder dette egentlig er og hvordan de skal skilles fra KA h. Antagelig er det helt ekstremt lite av det i Norge, spesielt over 1000kvm. Så jeg kan ikke skjønne annet enn at ekspertgruppa egentlig mener en litt videre definisjon (minst KA h).	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Endring i definisjon	E10.3 Rik åpen jordvannsmyr i nordboreal og lavalpin sone	Rikmyrer i nordboreal sone på KA-trinn g og h, i dag kartlegges bare trinn i (utkastet til ny DN13 har videre definisjon av rikmyr også i nordboreal sone). Vurder alternativt om det i regioner med kalkfattig berggrunn skal kunne kartlegges flere kalktrinn også i nordboreal sone. Sjeldne miljøer med rødlistearter faller i dag utenfor.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Endring i definisjon	E11.1 Gammel fattig sumpskog	E11.1 Gammel fattig sumpskog – store arealer med gammel myrskog (furudom., eller gran- og bjørkedominans. Stående dødved bør være en del av vurderingen.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	05.10.2021	
2022	Endring i definisjon	E11.1 Gammel fattig sumpskog	E11.1: forslag - endre til «gammel sumpskog med gamle trær», «gammel sumpskog med stående død ved» og «gammel sumpskog med liggende dødved». Og utelukke utforminger med	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Generell del	Artsobservasjoner	Vedrørende habitatspesifikke, rødlistede arter og tekstlig beskrivelse. Et innspill til neste års NiN-kartlegging er om kartleggere kan inkludere hvilke habitatsspesifikke og rødlistede arter en lokalitet har i tekstlig beskrivelse? Grunnen til at jeg spør om dette er fordi fra et forvaltningsperspektiv så er det vanskelig å vite hvilke habitatspesifikke arter det er snakk om hvis det f.eks. kun står i teksten at det er "åtte habitatspesifikke arter og en VU-art". Selv når man ser på listene i instruksene over habitatspesifikke arter vet man jo ikke hvilke arter det er snakk om hvis det ikke står spesifikt i den tekstlige beskrivelsen. Så spørsmålet er da om man kan be om at kartleggere skriver inn i den tekstlige beskrivelsen hvilke habitatspesifikke og rødlistede arter som finnes innenfor en lokalitet? Det blir nok en del oppramsing hvis det er treff på mange arter, men tenker det vil gjøre det enklere for forvaltningen å konkret vite hva finnes av slike arter i en NiN-lokalitet.	Sofia Sjoblom, Trondheim kommune	E-post	17.12.2021	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa. Ønsker ikke alle artsfunn inn i tekst da denne infoen blir lite gjenbrukbar. Men kan vurdere om det skal gjennomføres en artsregistrering for hver habitatspesifikke art som finnes i en lokalitet.
2021	Generell del	Metode	Minsteareal for å vurdere treslagsdominans: a.«Dersom treslagsdominansen i en skog varierer kan det gi mosaikk med flere ulike Naturtyper, eller mosaikk med flere Naturtyper og annen natur som ikke inngår i en Naturtype. Treslagsdominans skal vurderes for areal på 250m2.» b.Minstearealet for skogtyper er som regel 1 eller 2 da og mange skogtyper må være over 50 da for å oppnå «stort» på naturmangfold grunnet størrelse. Sier seg selv at ingen har kapasitet til å vurdere treslag på 250 kvm i et slikt polygon. Innfører antagelig bare mer variasjon og «feil» (i den forstand at det i praksis ikke gjøres slik).	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	
2021	Generell del	Mosaikk	Jeg har tolket instruksene slik at denne knappen aldri skal brukes, selv om man legger inn flere	Oda Sofie	E-post	28.09.2021	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa
2022	Generell del	Nullverdier	Jeg mener også at det i fremtida må kunne bli sånn at man angir rødlistearter når de forekommer og slipper å angi 0-verdier. Kan vi få til det i 2023? Unødvendig arbeid og fare for feiltrykk. Det samme gjelder for torvmarksformer. Kun angi ved forekomst og slippe å velge "ikke tilstede"	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa
2021	Generell del	Rapport	Ønske om en rapport der viktige faglige avklaringer som er gjort i hvert prosjekt/oppdrag kan dokumenteres.	Espen Sommer Værland, Dokkadeltaet m.fl.	E-port + FB	05.10.2021	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa

2021	Generell del	Rapport	<p>Skriftlig rapport fra kartleggingen bør inngå i oppdragene. Tilfellet om kystlynghei meldt inn i Facebookgruppa «Naturtypekartlegging 2021» av Kristina Svare 1 oktober er et godt eksempel på behovet for rapportering. Som det kommer frem av kommentarene under, spesielt av Rune Halvorsen, så er dette én av flere problemstillinger hvor det ikke finnes en enkel løsning i NiN-dokumentasjonen. Slike problemstillinger må altså løses på best mulig måte i hvert kartleggingsoppdrag, men det er ingen garanti for at to forskjellige firmaer, eller samme firma forskjellige år, lander på samme løsning. Spesielle problemstillinger som dette dukker opp hvert eneste år, i hvert eneste område. Litt informasjon om hva andre har gjort får vi via Facebook-gruppa, men mesteparten av den kunnskapen og diskusjonen som inngår i å løse disse problemstillingene blir aldri dokumentert og er dermed vanskelig å gjenskape. Det gjøres ofte mye research og svært nyttige diskusjoner som bør være av interesse for både Mdir, ekspertgruppa, utviklere av NiN og andre. Ikke minst av andre kartleggere. Dessuten er det helt vesentlig å vite om disse avklaringene for brukerne av kartene, da det kan føre til ulike løsninger for ulike firma i ulike landsdeler. F.eks. hvor firmaene har «lagt lista» for V9 Semi-naturlig myr er garantert ulik! Så en semi-naturlig myr kartlagt av Ecofact i Rogaland er ikke det samme som samme typen kartlagt av Sallír i Nord-Norge eller DNV i Innlandet.</p> <p>Det vi driver med er uttesting av NiN-systemet i storstilt skala. Det er innmari synd å ikke dokumentere mer av de utfordringene og erfaringene. Det vil alltid være problemstillinger som ikke kan løses på en 100% standardisert måte, uansett hvor gjennomarbeida NiN 3, 4 og 5 er. Løsningen ligger i å utvikle retningslinjer og en harmonisert og velinformert kartleggingskultur, hvor kartleggere på tvers av tid, sted og selskap i størst mulig grad tolker og bruker disse retningslinjene likt. I det arbeidet kan jeg ikke forstå annet enn at rapporter fra arbeidet vi driver med nå vil være av stor betydning. I det store bildet er det snakk om lommerusk. Jeg håper Mdir vil vurdere det. Evt om Adb eller andre som vil ha like stort utbytte vil ta på seg finansieringsansvaret.</p>	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa
2022	Generell del	Tekstlig beskrivelse	<p>Kartleggingsresultater kan ofte være svært vanskelig å formidle til oppdragsgivere der man må forklare hver variabel i detalj. De tekstlige beskrivelsene bør kunne utarbeides uten å måtte ramse opp alle variablene.</p>	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Generell del	Tekstlig beskrivelse	<p>Jeg synes vi i naturmangfoldtekstene burde ha med en setning om at "Lokaliteten er ikke sjekket i soppsesong" i naturtyper der det er relevant. feks naturbeitemarker, slåttemarken, kalkrike furuskoger mm. Dette er informasjon jeg mener er viktig å synliggjøre og som ikke kommer tydelig nok frem gjennom bare kartleggingsdato. Ofte er vi ute en gang til på høsten for å sjekke aktuelle plasser, og da blir kartleggingsdato uansett misvisende.</p> <p>Derimot er jeg usikker på hvordan vi bør formulere oss hvis vi faktisk har sjekket i soppsesong, uten funn, men er usikre på om det skyldes dårlig sesong eller ingen sopp. Å skrive "Lokaliteten er sjekket i soppsesong" tenker jeg kan indikere at soppsjekken er god nok, når det kanskje bare skyldes en dårlig soppsesong.</p>	Mathilde Lorentzen, MFU	Facebook	05.10.2022	

2022	Generell del	Tekstlig beskrivelse	<p>I Miljødirektoratets instruks er det krav om at vi skal angi i beskrivelsen av naturmangfold når vi ikke har påvist rødlistearter i en polygon. Det er imidlertid ikke krav om at vi skal angi i teksten når vi har påvist rødlistearter og hvilke, eller hvilken kategori (kategori på kartleggingstidspunktet), da dette kommer fram i variablene. For oss som har innsyn i variablene, og som vet hvor vi finner informasjonen, er det lett tilgjengelig hvilke kategorier og hvor mange rødlistearter som er påvist i en naturtypepolygon. For dem som bare leser faktaarkene i Naturbase, er det ikke så enkelt da variablene for RL-arter ikke automatisk er synlig der. Med tanke på at det gang på gang er fokusert på at vi skal ha sluttbruker i fokus, er det rart at det ikke i instruksens stilles krav til at en skal omtale hvilke rødlistearter som er registrert i et område. I mange tekster er denne informasjonen utelatt, og for mange er det det samme som at det ikke er registrert rødlistearter i et område, da svært mange av sluttbrukerne er vant til at all slik informasjon kan finnes i Naturbase, og at en ikke må sjekke Artskart for hver gang en skal sjekke innholdet i en Naturtype.</p> <p>Å få innarbeidet i forvaltningen at alle naturtypelokaliteter i Naturbase som ikke har setningen «Ingen rødlistearter er registret og ingen er kjent fra før,» eller lignende, faktisk har registrerte rødlistearter, og at en så må i Artskart for å finne ut hvilke arter som er registrert vil ta lang tid, og slik jeg ser det, er det er stor fare for at viktig miljøinformasjon ikke når ut til sluttbruker. Et krav om en beskrivelse av påviste rødlistearter bør derfor på plass.</p> <p>Videre bør det stilles krav om at en oppsummerer artsmangfold i semi-naturlige engtyper. Å skrive at lokaliteten vurderes til moderat på grunn av areal og funn av sju habitatspesifikke arter, gir leseren svært lite informasjon. Dette særlig med bakgrunn i at en lang rekke arter som ikke står på lista over habitatspesifikke arter er vel så viktige i semi-naturlig mark som en del av de som faktisk står der. Og når dette ikke er et skal i instruksene, blir det svært ofte ikke gjort. Sitat fra instruksene: «Deretter kan det også beskrives forhold som ikke kommer frem gjennom registreringene. Dette kan f.eks. om hvor i lokaliteten registrerte fysiske inngrep, som grøfting eller kjørespor, forekommer.»</p>	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	19.10.2022	
2022	Generell del	Tekstlig beskrivelse	<p>Vurdere formuleringen for at rødlistearter ikke er registrert eller kjent fra før og bruken av denne. Det høres så bastant ut, nesten som «ingen rødlistearter finnes her.» Og dette vil vi unngå for en hver pris. Som Mathilde i MFU skrev på Facebook her om dagen så sier dette ingenting om hvorvidt lokaliteten er undersøkt i soppsesongen. I tillegg er det jo slett ikke slik at alle sopparter fruktiserer hvert år. Jeg savner også en vurdering av dette opp mot den anvendte formuleringen, og mener noe om dette bør inngå som en del av standardtekstene i faktaarkene i tillegg til at det står noe om naturtypenes rødlistevurderinger o.l. Dette kan gjøre leseren mer obs på både når området er kartlagt, men også at den aktuelle naturtypen er kjent for en rekke krevende arter av sopp med ujevn fruktisering slik at en ikke sikkert kan si at en fanger opp alle rødlisteartene ved å undersøke lokaliteten en gang. Vi har eksempler på lokaliteter hvor det har vært kartlagt sopp i 20 år, og hvor en fremdeles finner nye ting.</p>	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	12.10.2022	
2021	Generell del	Tekstlig beskrivelse	<p>Kan dere si noe om hvordan vi i appen og i tekstlige beskrivelser i naturtyper registrert etter Miljødirektoratets instruks, i et område der det finnes en lang rekke kartlegginger og artsregistreringer fra før, håndterer gamle kilder? Vil det komme retningslinjer for dette?</p>	Solfrid Langmo, Biofokus	webinar	21.04.2021	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa. Ved spørsmål oppfordrer vi til å referere til andre kilder/kartlegginger i tekstlig beskrivelse.
2021	Instruksform at		<p>Legge ut instruks som digital veileder? Se MiS-veileder: https://www.landbruksdirektoratet.no/nb/forvaltning/alle-veivisere-for-skogbruk/skogbruksplanlegging/veileder-for-kartlegging-av-mis-livsmiljoer-etter-nin?</p>	Miljødirektoratet	Internt	17.06.2021	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa

2021	Metode	A8 Åpen flomfastmark, E9 Kalkrik helofyttsump	Åpen flomfastmark og kalkrik helofyttsump: det er umulig å avgrense «riktig» mot middelvannstand kun basert på befarings og kart. Stor usikkerhet på avgrensningen av polygoner i overgangen land/vann da vannstanden varierer stort i Glomma og det blir tilfeldig avhengig av om man er der på en dag med høy eller lav vannstand (variasjon på 2-3 m ila kartleggingssesongen). Middelvannstand burde avgrenses gjennom modellering og legges inn i NINapp slik at man har noe konkret å forholde seg til. Variabelen 7 VR Vassdragsreguleringseffekt er også svært vanskelig å vurdere i praksis.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Metode	Alle	Rart at det skal kartlegges naturtyper i svært redusert tilstand. Tenker eksempelvis på en 40 år gammel plantasjeskog med svært sparsomt feltsjikt som ble plantet på eng. denne vil nesten kun være identifiserbar om det finnes historiske flyfoto	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Metode	Artskartlegging	Vurdere krav for hvordan kartlegging skal foregå for å sikre at flest mulig rødlistearter fanges opp, bla gjennom å stille krav til at naturtyper som kalkskog og semi-naturlig mark sjekkes i soppsesongen, eventuelt gi rom for/utarbeid retningslinjer for vurdering av potensiale	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa
2021	Metode	C Skog	For flere av Naturtypene innenfor hovedøkosystem skog er det uheldig å dele opp i flere spesifikke undertyper, da dette fører til at arealene blir mindre og kvaliteten vurderes til dårligere, selv om det i realiteten er en del av et større, sammenhengende skogkompleks. Denne problemstillingen med snevrere undertyper gjelder også for andre Naturtyper i andre hovedøkosystem	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Metode	C Skog	Gjennomgang av treslagssammensetning som grunnlag for å definere naturtyper i skog. Mange viktige blandingsskoger faller utenfor.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Metode	C Skog	Jeg kom på en ting til som vi glemte å nevne i vår evaluering, men som på et eller annet vis bør diskuteres, og som det tar for mange tegn å beskrive. Dette gjelder dominans av ikke stedegne men ikke fremmede treslag. Etter ny revisjon av fremmedartslista falt mange treslag ut av fremmedartslista, og blant disse svensk asal og edelgran (Abies alba).	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	11.10.2022	

Sistnevnte er planta enkelte steder, og sprer seg med stor hastighet. Arten er konkurransedyktig, og kan kolonisere til og med i tett ung edellauvskog. I sommer har vi sett eksempler på dette ved kartlegging av naturtyper i Stjørdal. Her er arten planta og sprer seg i stor hastighet i en lang rekke naturtyper inkludert edellauvskog og kalkgranskog/kalkfurskog både på frisk og mer tørkeutsatt (kalk- og lågurtfurskog) mark. Dette er svært artsrike miljøer, og særlig de tørkeutsatte miljøene huser regionalt sjeldne arter og arter med verdensnorgrense i Trøndelag. Enda utgjør edelgrana under 50% av tresjiktet, men lokalitetene oppnår i utgangspunktet god tilstand da edelgran ikke er en fremmedart og en ikke kan gi dårlig tilstand når en ikke finner fremmedarter definert på fremmedartslista og selv om den er i ferd med å fortrenge det stedegne artsmangfoldet.

Spørsmålet er hva som skjer når disse opplagt sjeldne naturtypene på sikt koloniseres ytterligere av edelgran, slik at denne dekker over 50% av tresjiktet. Det som jo skjer etter instruksen, er at vi ikke kartlegger arealene fordi de har feil treslag som dominerende treslag. Vi går altså potensielt forbi svært artsrike miljøer ut fra at de er dominert av det som ikke er et fremmed treslag, men som fortrenger stedegen vegetasjon. Hadde området derimot vært kolonisert av buskfuru eller sitkagran ville det blitt kartlagt som tilsvarende naturtype med dårlig/svært redusert tilstand. Naturmangfoldloven er klar på at vi skal basere oss på kunnskap om naturtypers forekomst, og i dette tilfellet vil vi på sikt ikke fange opp noen av de mest artsrike arealene i Stjørdal kommune om disse er dominert av ikke stedegne men ikke fremmede treslag. Håper dette kan tas med videre, og bli til en prinsipiell diskusjon om håndtering av treslag som ikke er naturlig hjemmehørende i et område, og i særlig grad utenlandske og til dels svært invasive arter.

2021	Metode	C Skog	<p>Vurdere om det er ønskelig/mulig å endre kartleggingen slik at det kartlegges mindre ungskog? Hele innlegget her: I løpet av en de år med NiN-kartlegging, basiskartlegging og annen kartlegging, har jeg etter hvert gått i hælene på mange andre som har NiN-kartlagt, og vil stille spørsmål ved dette med å skulle "kartlegge det vi ser" i skog. I et område med gammel barskog på rikere berggrunn, vil særlig skogen, særlig i humide områder, kunne oppfattes som fattigere enn det den er, på grunn av tjukt torvstrø, tjukke mosematter, surt barstrø, stabilitet i mosemattene etc. Om skogen da ikke er over 150/200 år, blir den heller ikke kartlagt som gammel skog. Men hva skjer så når denne skogen hogges? For det første endres jo forholdene i øvre deler av jordsmonnet betydelig gjennom uttørking, kjørespor og oppgjødsling av råtnende røtter og greiner. For det andre endres arts mangfoldet i feltsjiktet med oppslag av nitrofile arter og i kalkrike områder også kalkkrevende arter, og for det tredje endres artssammensetningen i tresjiktet, fram til planta gran/furuskog igjen tar over.</p> <p>Jeg har sett en rekke eksempler på at gammel, ikke flatehogd granskog hvor trærne ikke er gamle nok (100-150 år) til å utfigurere gammel granskog, er gått forbi, mens tilgrensende hogstflater er kartlagt fordi de tilfredsstiller ulike Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Naturligvis blir tilstand, naturmangfold og samla lokalitetskvalitet av disse naturtypene ikke særlig høy basert på hogstklasser og mangel på alt av nøkkelementer.</p> <p>Eksempler på naturtyper jeg har sett kartlagt på hogstflater er:</p> <p>Frisk rik edellauvskog der uthogd granskog gror igjen med alm</p> <p>Frisk lågurt-edellauvskog på mer hogstutsatt mark der hogd barskog er erstatta av unge hasselkratt</p> <p>Kalkbjørkeskog der rik granskog er erstatta av bjørk</p> <p>Frisk kalkgranskog der rik granskog er erstatta av planta gran</p> <p>Jeg lurar på et par ting som henger nøye sammen her, det er ressursbruk og instruksens treffsikkerhet i forhold til hvilke data som er interessante for forvaltningen.</p> <p>For det første, ressursbruken. Vi kartlegger den gamle skogen, den i hogstklasse 5, og konkluderer med at den er for kalkfattig til å utfigureres, fordi de artene som skal brukes som skillearter gjerne er fåtallige på grunn av stabile tjukke mosematter. Skogen ender opp som for eksempel svak</p>	Solfrid Langmo, Biofokus	Facebook	04.11.2021	Mest aktuelt for typer som ikke kommer fra rødlista.
2022	Metode	C Skog	<p>Rik blandingskog i lavlandet fanges ikke opp. Omfatter ganske store areal med viktig natur i Vestfold og Telemark. Se f eks DN13 BN00092909 i Tinn kommune, levested for en rekke høyt rødlista lavarter. F eks nordlig aniskjuke, knytta særlig til blandingskoger med selje. Dersom metodikken ikke skal omfatte en ny naturtype, bør disse kartlegges som sammensatte kartfigurer (ref feltveileder NiN versjon 2.3)</p>	Trond Eirik Silsand, SF Vestfold og Telemark	E-post	07.10.2022	
2020	Metode	C11 og C12 med undertyper	<p>MiS-kartlegging. Endre oppsett? (f.eks. hindre dobbelkartlegging, gå vekk fra MiS-definisjoner, sikre at inngangsverdier er avhengig av bonitet)</p>	Solfrid Langmo, Biofokus	Evalueringsseminar 2020	30.10.2020	Er dette løst i NiN3? Kommentar fra 2020: Inntill skogbestandsprosjektet er ferdig beholder vi dette.
2021	Metode	D Semi-naturlige naturtyper	<p>Generelt er semi-naturlige typer i sen gjenvekst til dels svært krevende til umulig å identifisere/utfigurere. Dette gjelder både slåttemark/beitemark, boreal hei og kystlynghei. Her blir statistikken og bruksverdien av kartleggingen svært preget av forskjell i erfaring mellom kartleggere samt den enkelte kartleggers dagsform. Dersom man hadde hatt en kritisk gjennomgang av hva som er tatt ut/ikke tatt ut her, ville en sett en stor mangel på konsistens i dataene. Det er også vanskelig å vite om man i utgangspunktet ville registrert Naturtypen dersom den var i hevd i dag, da det er vanskelig å se om et område var for gjødslet før det grodde igjen.</p>	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	

2020	Metode	D1 Boreal hei	Bør det legges til regler for oppdeling som hindrer at polygon blir så store som i dag? Dette vil gjøre at data-bruker får mer info om lokalitetskvalitet, for i de store polygonene finnes trinn av de fleste typer, og det gjennomsnittet som oppgis vil da ha liten betydning. Muligens er det også for få variabler som gir svært redusert tilstand? Er det rett at en rødlistet art skal øke verdien? og har størrelse for stor betydning? (Burde heller vektlagt heterogenitet)	Espen Sommer Værland	Evalueringss amling 2020	30.10.2020	Vurder om dette fortsatt er en utfordring. Ble gjort noe endring basert på dette til instruks i 2021. Svar fra ekspertgruppa den gangen: " fordeling av trinn av rask suksesjon på tilstandsklassene. Rask suksjon trinn 3 inngår i svært redusert, mens trinn 2 inngår i både moderat og dårlig tilstand. Vi tror det er viktigst å dele opp arealer med sein gjenvekstfase (3) ettersom disse arealene mest sannsynlig ikke er i bruk og samtidig under sterk gjengroing. Boreal hei med potensiell aktiv skjøtsel kan inngå i både rask suksesjon trinn 1 og 2 og vil dermed ikke bli delt opp i separate polygoner noe som er en fordel med tanke på skjøtsel og forvaltning. Vi antar dessuten at utfigurering av separate polygoner basert på trinn1 og 2 vil være vanskelig å gjennomføre i praksis og bidra til svært mye ekstra arbeid."
2021	Metode	D4 Kystlynghei	<p>Kystlynghei: Vi opplever på generelt grunnlag utfordringer med å få frem viktige momenter ved kartlegging av denne naturtypen, både grunnet kartleggingsinstruksen og generelle NiN-kartleggingsregler. Vi skildrer her noen konkrete eksempler (og kunne for så vidt kommet med løsningsforslag til disse), men i bunn og grunn tror vi at naturtypen trenger en revidering (kanskje flyttes fra naturtypenivå til landskapstypenivå?) og tilpasses til</p> <p>Veier (bredere enn 4 m) bryter opp sammenhengende kystlynghei i flere polygon som gir utslag på nedsatt lokalitetskvalitet (flere og mindre polygon). En grusvei er ikke til hinder for naturtyper, verken for beitedyr eller brenning.</p> <p>Bruk av sauerase har stor betydning for skjøtsel av typen. Beitetrykk fra villsau eller hvit sau gir enten gjengroing eller ikke-gjengroing på sikt. Det er vinterbeite som vedlikeholder naturtypen, og ikke sommerbeite. Dette er informasjon av stor betydning for forvaltning av typen.</p> <p>Brenning (kystlyngheias utviklingsfaser) er svært vanskelig å vurdere. I årets kartlegging har vi flere eksempler der vi har gjort helt gale vurderinger av skjøtsel, før en prat med bonden har endret helt inntrykket vårt. Kompleks bruk av brenning, og ulike beitedyr i ulike perioder er vanskelig å observere og dette gir store utslag i lokalitetskvalitet. Vindutsatthet og sterkt villsaubeite kan også gi åpent preg (kan ligne byggefase) selv om brenning ikke er gjort på lenge. Disse tingene får vi ikke frem.</p> <p>Minstearealet på 1000 m2 virker veldig meningsløst. Minstearealet av denne kulturmarksnaturtypen må basere seg på et forvaltningsrelevant areal (hva er de minste en bonde vil drive på?)</p> <p>Vår erfaring i Øygarden er at vi kartlegger store arealer uten interessant arts mangfold (ingen rødlistearter, utelukkende vanlige kalkfattige miljøer med vanlige kystarter). Vi er usikre på om lokalitetskvalitet slår ut riktig her</p>	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	

2020	Metode	D4 Kystlynghei	Bør det legges til regler for oppdeling som hindrer at polygon blir så store som i dag? Innad i hver polygon er det store variasjoner i gjengroing og skjøtsel og dette kommer nå ikke frem for brukeren av data. Variasjon i tilstand har forvaltningsrelevans. Når det brukes tid på å utfigurere svært redusert - ville også vært logisk å utfigurere det som f.eks. er svært høy kvalitet? Se også pdf-notat om Kystlynghei fra vår2020.	MFU v/Sylvelin Tellnes	E-post + evalueringss amling	17.04.2020	Svar fra ekspertgruppa den i 2020: "I et forvatningprespektiv er det uheldig å at store sammenhengende kystlynghei lokaliteter blir splittet opp og kan få ulik UN status. På den andre siden kan det derimot være en fordel å få frem differensierte kvaliteter i kystlynghei enten ved bruk av rask suksesjon eller og andre variabler (f.eks. fremmed arter). Vi ser utfordringen med at man ikke klarer å utfigurering ulike lokalitetskvaliteter godt nok i polygoner med store variasjoner innad, men vi tror at å inkludere rask suksesjon alene er ikke en god nok løsning for å få fram variasjoner innad i polygoner. Dette bør utredes ytterligere. "
2022	Metode	D4 Kystlynghei	Vindkraftverk i kystlynghei - Strengt tatt etter NiN kartleggingsregler og instruksen, skal vi bare gå rundt inngrepene og vurdere variabler basert på det som ligger inni polygonene på bakkenivå. Vindkraftverket vil dermed ikke finnes i kystlyngheia, bare ligge utenfor. Dersom polygonene selv etter oppdeling er tilstrekkelig store vil ikke vindkraftverket ha noen påvirkning på kystlyngheias lokalitetskvalitet. Stemmer det fra et økologisk perspektiv, eller bør vindkraftverket synliggjøres gjennom vurdering av lokalitetskvaliteten?	Solbjørg Engen Torvik, Ecofact	E-post	14.06.2022	
2021	Metode	E Torvmarksforme r	"[...] Eg ber derfor Miljødirektoratet ta ei vurdering av hensiktsmessigheita i å ikkje ha nokre praktiske tillempingar i uttekningsreglane for torvmarksformer. Mange myrer er delvis påverka av inngrep, og det blir vrient å gjera ting korrekt om ein skal inkludere alle areal som kan ha vori ein del av den hydrologiske eininga i det ein teiknar ut."	Torbjørn Horsberg Kornstad	Facebook	16.09.2021	Del av en dialog på FB om utfigurering av torvmarksformen ksentrisk høymyr. Den aktuelle lokaliteten er ifølge kartlegger delt av en veg, samt at det er spor av torvuttak i vest. Rune svarte følgende om utfigurering: "I NiN er vi interessert i å beskrive torvmarksformene slik de er fra naturens side, det vil altså si at dersom dette var ett hydrologisk system, er det også én torvmarksform; uansett om den blir delt aven veg eller ikke. Om dette skal håndteres annerledes i kartleggingssammenheng, vil måtte avhenge av hva den spesifikke instruksen for kartleggingsprosjektet sier om dette."
2021	Metode	E Våtmark	Nedbørsmyr i grov mosaikk med fattig jordvannsmyr kan være vanskelig å utfigurere. Dette stemmer spesielt om nedbørsmyr og jordvannsmyr er i for storskala mosaikk slik at de ikke kan regnes som naturtypemosaikk /mosaikk i kartleggingsenheter.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Metode	E9 Kalkrik helofyttsump	Overgang mellom land og ferskvann. Definert med limniske KE. Behov for å samkjøre med limnisk instruks?	Miljødirektor atet	Internt	30.04.2021	
2021	Metode	B Fjell	Kartlegging i fjell. Instruksen legger opp til at man i kalkrike områder i fjellet skal kartlegge i 1:5000. Dette er altfor detaljert, og gjør at fremdriften i kartlegginga blir veldig liten. Å skille ut lesider, lyngheier og lavheier med minsteareal på 250 m2 vil gi et unødvendig detaljert kart, og vi stiller spørsmål ved forvaltningsrelevansen et slikt kart vil gi. Vi foreslår å endre målestokken til 1:20000, og å slå sammen flere kartleggingsenheter innenfor T3 – fjellhei, leside og tundra.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	

2021	Metode	B Fjell	Ifølge instruksen skal kalkrike fjellområder kartlegges i målestokk 1:5 000, og med minsteareal for utfigurering på 250 m2. Dette er vel trolig første gang instruksen blir anvendt i et større fjellområde, og som i tillegg er svært kalkrikt. Etter vår oppfatning blir kartleggingsdataene altfor detaljerte for de fleste forvaltningsformål og gir liten oversikt (Hvis en derimot forsker på naturvariasjon i fjellet er dette spennende data). Innenfor prosjektområdet finnes tre avgrensinger av naturtyper kartlagt etter DN-håndbok 13. Faktaarkene til disse tre avgrensingene beskriver verdiene i fjellområdene på en god måte, som vi har hatt god nytte av i vårt forarbeid. I disse kalkrike områdene har vi avgrenset mange hundre (over tusen?) polygoner i to lag, kartleggingsenheter og Naturtyper, med tilhørende data som bilder og registrering av variabler. Dette er en overveldende mengde informasjon, som krever at sluttbruker av disse dataene har svært høy NiN-kompetanse og ikke minst GIS-kompetanse for å kunne bearbeide dataene. Vi ønsker diskusjon rundt kartleggingsinstruksen for naturtyper i fjellet og ressursbehovet som genereres med tanke på både kartleggingen og nytten for sluttbruker.Vi vil også legge til at kartlegging i kalkfattige fjellområder har en tilsvarende problemstilling selv om T3 fjellhei og leside kartlegges i 1:20 000 når det er kalkfattig.	Kristin Johansen, Sallir natur	E-post	29.09.2021	
2020	Metode	Generell del	Vurder å justere beskrivelsen av hvordan usikkerhetsfeltet skal benyttes. Innspill om dette fra evalueringen: Kapittel 4.4 om nøyaktighet og usikkerhet har for ustrukturert og mangelfull veiledning. For det første skal ikke fokuset være mot om usikkerheten er stor eller liten, det sentrale er om usikkerheten har forvaltningsmessig betydning. Med andre ord er det relevante om den kan medføre forskjell i hvilken kvalitet en kommer ut med. Det er dette kartleggere hele tiden må være svært bevisst når de er i felt og når de fører inn sine resultater. Hvordan påvirkes kvalitetsnivået? Der nest kommer det tydelig fram av kartleggingsinstruksen at vi må forholde oss til fire ulike former for usikkerhet, og da skal også dette gjenspeiles på en ryddig og klar måte i veiledningen. For det første er det usikkerhet i avgrensning, som på en grei måte virker beskrevet, men det ville vært mest ryddig og korrekt om temaet ble kalt “usikkerhet i avgrensning”. Deretter kommer usikkerhet i identifisering av naturtype, med andre ord inngangsverdier/definisjoner knyttet til grunntyper og av og til enkelte andre variabler. Den tredje er usikkerhet i fastsetting av tilstand, med tilhørende variabelbruk, og til slutt kommer usikkerhet i fastsetting av naturmangfold. Dette er fire former for usikkerhet som alle kan gi forvaltningsmessige utslag, uavhengig av hverandre. Derfor bør veiledningen være tydelig adskilt, og også presentasjonen av usikkerheten burde vært adskilt og i tillegg gradert etter hvor stor forvaltningsmessig betydning usikkerheten kan få.	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Fungerer de data som kommer inn for brukerne? Ellers kan justeringer vurderes. Kommentar fra 2020: Kartlegginga er et rent naturvitenskapelig grunnlag, og usikkerheten skal gjenspeile hvor sikker kartleggeren er på de vurderingene som er gjort. De fleste er fornøyd med den veiledningen som gis nå.
2020	Metode	Generell del	Endre slik at alt i naturtypekartlaget følger minsteareal for naturtypen, mens K5 og K20 følger NiN-minsteareal? Dette kan gi bedre data!! Følgende tekst må i så fall endres: Arealer som er større enn minstearealet for oppgitt kartleggingsmålestokk, og som ikke tilfredsstiller definisjonen til en Naturtype skal ikke inkluderes i en kartlagt Naturtype. For eksempel har Kystlynghei minsteareal for utfigurering av Naturtype på 1000 m2 men skal kartlegges etter NiN i 1:5000 målestokk, som har minsteareal 250 m2. Arealer større enn 250 m2 med natur som ikke tilfredsstiller definisjonen til Kystlynghei, for eksempel Nakent berg (NiN-hovedtype T1) skal derfor ikke inngå i Naturtypen Kystlynghei. Tilsvarende gjelder for Naturtyper som skal kartlegges i 1:20.000 målestokk, hvor arealer større enn minstearealet på 2500 m2 med natur som ikke tilfredsstiller definisjonen til en Naturtype ikke skal inkluderes i en kartlagt Naturtype. Dette bør også gjelde for treslag - der er minstearealet nå 250m2 uansett, det er trolig mer realistisk (og gir dermed rikigere data) å la minstearealet for treslag være det samme som for utfigurering av naturtypen.	Miljødirektoratet	Internt	07.01.2021	

2021	Metode	Lokalitetskvalitet	<p>Metoden for fastsetting av naturmangfoldkvaliteten mener jeg har forbedringspotensial. Metoden tar sikte på å være 'skjematisk/objektiv/regelsatt' og det betyr at man ikke bør være sterkt avhengig av spisskompetanse. Da vil kvalitetsvurderingene variere for mye avhengig av hvem som kartlegger, og det var delvis derfor man gikk bort ifra DNHB13. Derfor er det problematisk at det legges opp til identifisering og summering av artsfunn (rødlistearter, habitatspesifikke arter og kalkindikatorer). Desto flere arter du finner, desto høyere kvalitet (og senere også verdi) vil lokaliteten få. Dette er kjent kritikk, men jeg mener at kritikken har hold. Her er noen alternative løsninger.</p> <p>Et alternativt er å i større grad basere seg på indikatorer som sier noe om potensiale for å finne rødlistearter, der indikatorene er lettere å identifisere i felt. MiS baseres på dette prinsippet, og Miljødirektoratets instruks gjør egentlig også det med at de prioriterte naturtyper gjerne er utvalgt fordi de er habitat for mange rødlistede arter (og i prinsippet skal også naturtyper som er generelt artsrike kunne prioriteres, men dette er ikke operasjonalisert enda). Også areal er en sikker indikator på artsmangfold. Det samme er mengde død-ved. En annen fin indikator på artsmangfold er antall kartleggingsenheter – større variasjon i livsmiljø gir rom for flere arter. Der slike indikatorer på artsmangfold eller rødlisteartstetthet kan brukes, bør tellevariablene for artsfunn telle mindre. Kanskje kan de være sekundærvariabler.</p> <p>Å basere kvalitetsvurderingen (delvis) på artsfunn forutsetter at man kan ha en viss kontroll på den tiden eller innsatsen som legges ned i å gjennomføre arealet (samling effort på engelsk). I realiteten er ikke sampling effort standardisert. Dette skyldes både at kartleggere har ulik kompetanse slik at noen polygoner aldri vil bli gjennomført etter sopp/lav/mose fordi kartleggeren ikke kan disse gruppene, mens andre polygoner vil bli mer totalinventert. Videre er det nok slik at større polygoner ikke brukes like mye tid på per m2 som mindre polygoner. For eksempel, en rabbe er som oftest lett å gjennomføre siden det er lite vegetasjon, få planteindivider og få arter, og arealet er beskjedent. Listen over habitatspesifikke arter er kort og inneholder bare karplanter. Dette er overkommelig og metoden kan trolig beholdes som den er. Mens noen skogstyper, for</p>	Anders Kolstad	Notat	01.07.2021	
2022	Metode	Lokalitetskvalitet	Se nøye på vekting av ulike variabler, og forholdet mellom tilstandsaksen og naturmangoldsaksen. Det er avgjørende at kvaliteten vi kommer fram til (vektingen mellom aksene) faktisk forteller hvilke naturkvaliteteret område har	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Metode	Mosaikk	Se på måten mosaikk kartlegges på. Vanskelig å forstå særlig for forvaltningen	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2020	Metode	NiN-app	Bruker mye tid på å trykke 0 på RL-arter i appen. Ønsker at dette endres slik at det blir mer tidseffektivt i felt. Fordyrende faktor i tilbudene. Det er vi som har sagt at det skal være slik, det tenkiske kan trolig løses, men ønsker vi at det endres?	Solfrid Langmo, Biofokus	Evalueringssemling 2020	30.10.2020	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa. Kommentar fra 2020: Generelt ønskes det at kartleggerne må sette hver enkelt verdi fordi dette gir best datakvalitet. For rødlistearter er det imidlertid veldig mange 0 som skal legges inn, så vi vurderte at dt var faglig forsvarlig å endre oppsett for disse. Det viser seg at å endre oppsett for variabler til default-verdi trolig vil gjøre at det tar mer tid å laste variablene, og da er det ikke noe tid å tjene på å endre oppsettet. Det er dessuten tryggere for NiN-app-stabilitet å ikke gjøre endringer.
2022	Metode	Overlappende data	Hvordan kan en forenkle kartlegging av overlappende naturtyper	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Metode		Er det økonomisk og biologisk forsvarlig og ønskelig å fortsette å kartlegge naturtyper av svært redusert tilstand i alle økosystemer. Dette er naturtyper som er svært kostbare å restaurere og som i mange tilfeller kan ha større biologiske verdier som den naturtypen de er i ferd med å bli til.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	Ti Mdir, ikke ekspertgruppa

2022	Minsteareal	B Fjell	Erfaring med kartlegging i fjell: veldig tungvint at typer som normalt opptrer sammen skal kartlegges i ulik skala. F.eks. B4.1 Kalkfattig snøleie og B8.1 Snøleieblokkmark. Disse typene opptrer ofte i veksling, og resultatet er at man ender opp med å kartlegge flere områder både i 5k og 20k. Da forsvinner gevinsten med 20k-kartlegging. Tilsvarende er det når noen typer (eks. B4.1) fortsatt har 250kvm som minsteareal. En orienterer seg i et terreng helt annerledes når man benytter minsteareal 2500kvm og 250kvm. Mye av gevinsten med 20k forsvinner når du likevel må oppsøke potensielle flekker på 250kvm. Det er mange av disse i fjellet... Er dette hensiktsmessig? Hva skal den informasjonen benyttes til? Er det nødvendig nå som ANO ruller?	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2020	Minsteareal	B4.1 Kalkfattig og intermediært snøleie	Vurder om Kalkfattig og intermediært snøleie bør få større minsteareal jf. tilbakemeldinger i evaluering. Foreslått økt fra 250-1000m2.	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Ble vurdert av Miljødirektoratet og eksperter i 2020, ingen endring ble gjennomført. Har nå mer data, vurder om konklusjonen fortsatt står seg. Begrunnelse fra 2020: Denne typen kartlegges i 1:20.000. Naturtypen er gjerne relativt liten i areal og minstearealet her er derfor redusert i forhold til veiledende minsteareal på 2500 m2 for målestokk 1:20.000. Vi ser at 250m2 blir smått for målestokken, men av 49 kartlagte polygon med denne naturtypen i 2020 var 23 lokaliteter mindre enn 1000m2 (47%). De 23 lokalitetene utgjorde 9% av kartlagt areal for denne naturtypen. Vi mener dette er en såpass stor andel at minstearealet bør beholdes. Vi har etter ekspertvurderingen sett på data en gang til, og polygonene som kartlegges er i hovedsak mye mindre enn 1000m2. Dette støtter at vi beholder dagens minsteareal, selv om dette ikke er positivt for framdriften av kartleggingen.
2022	Minsteareal	C3 Boreal regnskog	Føler at minsteareal på Boreal regnskog (1000m2) er litt stort, og at vi mister viktige småskala livsmiljøer med potensiale for rødlistede lav. Spesielt der terrenget er svært kupert og variert.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Minsteareal	C3, C4, C4.1 og C23	Regnskog: nedjustere minstearealet for regnskog av alle typer til 250 m2 siden det veldig ofte kun forekommer små lommer med UE0 og UEa. Man er veldig ofte tvunget til å ta med områder med UEb for å fange opp alle de små flekkene av regnskog i et område.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2020	Minsteareal	D1 Boreal hei	Vurder om Boreal hei bør få større minsteareal jf. tilbakemeldinger i evaluering. Foreslått økt fra 1000 til 5000m2.	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Minstearealet ble beholdt pga svar fra eksperter - om kunnskapsmangel. Vurderes igjen? Svaret fra ekspertene: "Vi vil beholde minste arealet til 1000 m2 pga kunnskapsmangel. Fra NiN "Boreal hei er knapt undersøkt i Norge, til tross for at avskogede områder under skoggrensa dekker over 10 % av det norske landarealet. Det er behov for undersøkelser som tallfester variasjonen i artssammensetning langs viktige miljøvariabler (LKM) for både karplanter, moser, lav og sopp."
2022	Målestokk	Alle	Målestokk. Hvilket behov har egentlig forvaltninga og andre sluttbrukere for informasjon og blåbær	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	12.10.2022	
2021	Målestokk	C11 og C12	C11 og C12 Gammel gran-/furuskog – Bør kartlegges i 1:20 000. Tidkrevende å kartlegge store arealer (spesielt når med gamle trær) i 1:5 000 og vanskelig å forstå hvilken hensikt det har. Verdien her er primært knytta til gamle trær og død ved, ikke skogsmarka i seg selv.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Målestokk	C11.2, C12.2	C11.2 og C12.2 Gammel gran-/furuskog med gamle trær – ikke mulig å gi en så presis avgrensing som instruksjonen etterspør. Det blir faglig kvalifiserte gjett, men på en helt annen skala enn rot-til-rot-punkt.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	

2021	Målestokk	C11.3-4, C12.3-4	Polygoner med død ved i gammel skog er veldig tidkrevende å utfigurere korrekt.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2020	Målestokk	E10 Rik åpen jordvannsmyr	Forslag om endring til 1:20.000 målestokk for å slippe å bruke tid på å utfigurere myrkant og myrflate. Finnes det noen annen mulig løsning for å unngå dette, uten å bytte målestokk?	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Er dette løst i NiN3? Kommentar fra 2020: I 2018 inngikk veldig store myrareal i kartlegging av Naturtyper etter Miljødirektoratets instruks. Vi godtok da at for kalkfattige myrer at myrkant og myrflate på samme kalktrinn ble utfigurert sammen. For areal som inngikk i mer kalkrike myrer (tilsvarende de som kartlegges i dag) skulle NiN-enhetene følges, og slik har kartleggingen vært de påfølgende tre årene. Det kartlegges nå ikke veldig mye myr, og de fleste utgjør forholdsvis små arealer. Vi ser derfor ikke behovet for å endre dette nå.
2022	Naturmangfoldsvariabel	4TS Store trær	Vurdere revisjon av dimensjonskravet på store trær/dødvved på en lang rekke naturtyper (30 cm er for grovt). Blant annet fattig sumpskog og annen gammel gran- og til dels også furuskog på lav eller middels bonitet	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Naturmangfoldsvariabel	A3 Åpen grunnlendt kalkmark	Åpen grunnlendt kalkrik mark i boreonemoral sone: Innslagspunktet for å få stort naturmangfold er ganske «lavt»	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Naturmangfoldsvariabel	A3 Åpen grunnlendt kalkmark	Det er i utgangspunktet veldig rart å splitte disse to typene, siden de nesten alltid forekommer naturlig i en fin mosaikk. Om det ikke er mulig å slå typene sammen, kunne man telt alle rødlisteartene i lagene for begge typene. Det blir veldig rart å del artslistene for disse to typene, for så å riskere at begge typene ikke oppnår den kvaliteten som summen av rødlistearter i miljøet tilsier. Mange av artene som forekommer på berg er betinget av nærliggende åpen kalkmark og motsatt (eksempelvis ved at kalkberg slites ned til fint kalksubstrat rett i nedkant av bergforekomsten)	Torbjørn Høitomt	E-post	17.11.2021	Forbedres noe i før 2022 ved å få fram i beskrivelse av MdirPRRL at ved mosaikk skal alle rødlistearter i begge naturtypene registreres for begge naturtypene (satt inn som eget innspill). Øvrig innspill vurderes seinere.
2021	Naturmangfoldsvariabel	A3 Åpen grunnlendt kalkmark	Det er helt meningsløst å vurdere slitasje på den måten som gjøres i dag. Mangfoldet på åpen grunnlendt kalkmark er mer enn karplanter. For moser og mange insekter er slitasje fra tråkk helt nødvendig for artens eksistens. Denne forstyrrelsen erstatter slitasjen som beitedyrene i sin tid sto for. Det er helt greit å registrere slitasje, men den må gis betydning i fastsettelse av kvalitet på en helt annen måte enn i dag. Slik det står nå vil mange av de beste moseklokalitetene på blant annet øyene i Oslofjorden få veldig dårlig på tilstand, da vil selv ikke mange sterkt og kritisk truede arter føre kvaliteten høyt nok. I framtidig forvaltning av åpen grunnlendt kalkmark, bør man prioritere litt ulikt mangfold på ulike lokaliteter. Det er ikke slik at alle moser, lav, insekter og karplanter kan forvaltes under det samme regimet. Dette bør også speiles i kartleggingen på en bedre måte enn i dag.	Torbjørn Høitomt	E-post	17.11.2021	
2021	Naturmangfoldsvariabel	A3 Åpen grunnlendt kalkmark	Jeg synes fremmedartseffekt i utgangspunktet er en veldig god parameter. Men det er veldig viktig at det er effekten og ikke dekningen som vurderes. Videre så vil det kanskje være slik at denne parameteren ofte vil være parallell med enkelte naturmangfoldparametere. Dersom fremmedartseffekten er svært høy vil mangfoldet i stor grad være borte. Men i tilfeller der fremmesartseffekten er stor og mangfoldet fortsatt stort. Hva da? Det blir veldig rart i mitt hode å sette ned kvaliteten som følge av en indirkete parameter når det er en dårlig sammenheng med hva som faktisk finnes av kvaliteter. Her kan forekomster med svært sjeldne (og lite arealkrevende) arter ende opp i lokaliteter med for lav kvalitet. Og hva om kartlegger ikke fanger opp karakterartene for disse typene?	Torbjørn Høitomt	E-post	17.11.2021	

2021	Naturmangfol dsvariabel	A3 Åpen grunnlendt kalkmark	Med unntak av enkelte karplanter er kunnskapen om artens habitatkrav på åpen kalkmark ganske dårlig. Det er stor variasjon i kalksteinens kvalitet innad i Oslofeltet. Denne variasjonen gjør at indirkete parametere i Miljødirketoratets metodikk fungerer dårlig. Og det er særlig parameteren slitasje som er årsaken til dette. Hvis denne ikke endres vil enkelte høyt rødlistede arter konsekvent neglisjeres i den videre forvaltningen av åpen kalkmark. Ekstra ille er det at det er få personer som kan mange av disse artene. En løsning på dette kan være å legge til forekomst blottlagt leire eller annet kalkholdig finsubstrat som parameter. Her må både naturlige og menneskeskapte flekker med slik substrat telles med.	Torbjørn Høitomt	E-post	17.11.2021	
2020	Naturmangfol dsvariabel	A5 Strandeng	Strandeng burde hatt lågare areal enn 10000 m2 for å oppnå moderat naturmangfold	Evalueringsu ndersøkelse 2020	Evalueringsu ndersøkelse 2020	10.01.2021	Burde vært undersøkt nærmere, men innspillet ble ikke fanget opp før det var for seint i 2020.
2021	Naturmangfol dsvariabel	Alle	Kreves ofte for mange rødlistede arter, habitatspesifikke arter og/eller kalkindikatorer for å trekke opp skåren for naturmangfold. Det ender ofte opp med at det er størrelsen som avgjør.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Naturmangfol dsvariabel	Alle	Landskapsøkologi bør telle i lokalitetskvalitet	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol dsvariabel	Alle	Gjennomgang av bruk av primær- og sekundær-variabler. Størrelse bør generelt være sekundær. Trinn for RL-arter: i englignende sterkt endra mark) teller 1 NT-art like mye som 5 CR-arter	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol dsvariabel	B Fjell	B4: erfaringen fra Rjukan er at det går litt fort opp på naturmangfold i B4.1 med kombinasjonen 1 NT-art (primær) og over 3 da (sekundær). Det er en del relativt vanlige NT-arter (f.eks. rypebunke, fjellbunke, snøull) som gjør at det nesten alltid er én NT-art når området er over en viss størrelse, og da fører også størrelsen til videre oppgradering. Tilsvarende for B3.1 – når minsteareal er 2,5 da, så skal det lite til for å oppgradere naturmangfold når krav er 5 da. Og riktig at det skal være det samme for B3.2 når minsteareal der er 1 da? B3.1 forekommer normalt over svært store områder. 5 da er veldig lite ift. normal størrelse på et fjellhei-område. Og 1 NT-art for moderat naturmangfold er ekstremt raust, når et polygon fint kan være 100+ da.	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol dsvariabel	B4.2 Kalkrikt snøleie	B4.2: strengt å stille krav til min. 4 ulike kartleggingsenheter for å oppgradere fra moderat til stort når det f.eks. bare kreves 3 i B4.1, eller beitepreg i en skog for å oppgradere til stort. Det er vanskelig å se for seg hvordan et område med 5 ulike enheter av denne typen ville sett ut. Da må du kombinere fra både kalkrikt og kalkfattig og/eller kildevannspåvirkning.	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol dsvariabel	B9 Våtsnøleie og snøleiekilde	B9: strengt å stille krav til min. 5 ulike kartleggingsenheter for å oppgradere fra moderat til stort når det f.eks. bare kreves 3 i B4.1, eller beitepreg i en skog for å oppgradere til stort. Det er vanskelig å se for seg hvordan et område med 5 ulike enheter av denne typen ville sett ut. Da må du kombinere fra både kalkrikt og kalkfattig og/eller kildevannspåvirkning.	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol dsvariabel	C Skog	Hadde vært fint om MD krever at kontinuitet (dødvadkontinuitet og trekontinuitet når det gjelder skog) vurderes i de fleste naturtyper. Vurdering av kontinuitet er noe av det viktigste i naturtypekartlegging, men noe som dessverre glipper hos mange kartleggere.	Erlend Grinderud	E-post	16.12.2022	
2021	Naturmangfol dsvariabel	C Skog	Habitatspesifikke arter som krever kalktrinn kalk-lågurt for naturtyper med lågurt	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	Krever kritisk gjennomgang av alle lister over habitatspesifikke arter.

2021	Naturmangfol C Skog dsvariabel	Listen over habitatspesifikke arter for C17 Lågurtedellauvskog (Ufc-f) inneholder arter som kun finnes på uttørkningsfare a og b, som ikke er inkludert i Naturtypens definisjon	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Naturmangfol C Skog dsvariabel	Generelt til gammelskog: Innføre UE B (skoger med høy luftfuktighet som huser mange rødlistede epifytter. Vi kommuniserer med Rune om en god måte å fange opp dette på)	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol C Skog dsvariabel	Generelt til gammelskog: Innføre brannspor variabel i naturmangfold	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol C Skog dsvariabel	Generelt til gammelskog: Innfør kelo som variabel i naturmangfold (Vi kommuniserer med Rune om en god måte å fange opp dette på. Det blir sannsynligvis en variabel i NiN3)	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol C Skog dsvariabel	Regionalisering av vektinga av rødlistearter i en rekke skogtyper	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Naturmangfol C Skog dsvariabel	Jeg mener det er en faglig feilvurdering å nedgradere dødved-kvalitet som det nevnes. Dette burde gjøres motsatt vei: dødvedmengde styrer "grunnverdien" for parameteren, og hvis det i tillegg er stor spredning på nedbrytningsstadier, så trekkes dødvedkvalitet opp.	Tom Hellig Hofton, Biofokus	webinar	14.04.2021	Innspill til variabelen "Andel liggende død ved > 30 cm, sterkt nedbrutt (MdirPRSS)"
2022	Naturmangfol C1 Hule eiker dsvariabel	C1 Hule Eiker - Grense for antall rødlistearter er satt for høyt naturtyper. Jeg synes at de rødlistede artene i liten grad vektlegges når "naturmangfold" vurderes. Det er fere andre naturtyper der terskelen for å heve naturmangfold ut ifra rødlistede arter er høy, så høy at observasjoner av rødlistede arter i praksis ikke har betydning i vurderingen av naturmangfold.	Erlend Grindrud , Naturrestaurering	facebook	31.08.2022	
2022	Naturmangfol C1 Hule Eiker dsvariabel	C1 Innføre UE b som variabel i naturmangfold (skoger med høy luftfuktighet som huser mange rødlistede epifytter. Vi kommuniserer med Rune om en god måte å fange opp dette på)	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol C1 Hule Eiker dsvariabel	C1: Sprekkebarkvariablen i E. instruks fungerer ikke godt. Hvis man leter finner man nesten alltid bark som er dypere enn 3cm på hule eik når eika er over 200cm. Sprekkebarkvariabelen i NiN er mye strengere, kanskje for streng.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfol C1 Hule eiker dsvariabel	størrelsen på eika er underordnet treets faktiske verdi for det biologiske mangfoldet, naturmangfoldsvurdering bør endres slik at dette kommer fram. Hvis eiketreet er hult med rødmyld, står solbelyst på Østlandet i et område med mange andre tilsvarende trær, så kan et slikt tre bl.a. inneholde mange rødlistede billearter. Jeg har undersøkt insektmangfoldet i mange fysisk hule eiker, og ett av de trærne som hadde flest rødlistearter var faktisk under 200 cm i omkrets. . Det er bare å lese litt om hva rødlisteartene knyttet til eik trenger, så skjønner man fort at størrelse (isolert sett) og gjengroingsgrad (som er de to parameterne som reelt sett bestemmer verdien), ikke er spesielt viktig for det truede mangfoldet knyttet til gamle eiketrær. De tre viktigste faktorene som er med på å bestemme antallet rødlistearter knyttet til en gammel eik, er (i riktig rekkefølge) 1) hulhet med myld, 2) dødved og 3) sprekkebark, der sistnevnte i all hovedsak er viktig for lav, mens de to førstnevnte er helt essensielle for sopp og insekter. Når vi vet at langt de fleste rødlistearter knyttet til naturtypen er insekter (og da særlig biller), og disse er helt avhengig av de to første faktorene, så sier det seg selv at en instruks hvor disse to faktorene ikke får større oppmerksomhet fører til feilaktige verdivurderinger.	Stefan Olberg	Facebook	28.10.2022	
2021	Naturmangfol C11 Gammel furuskog dsvariabel	I gammel furuskog er andel død ved satt for høyt sammenlignet med løvskog og ofte granskog.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Naturmangfol C11 Gammel	Variabel “brannspor” mangler i gamle furuskoger for å få med de spesielle verdiene som brannfelt	Evalueringsu	Evalueringsu	05.10.2021	

2020	Naturmangfoldsvariabel	C11 og C12 med undertyper	ønsker liste over indikatorarter og en variabel for forekomst av disse	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Vurder om dette trengs når skogbestandsdynamikkprosjektet er tatt inn. Fra 2020: Disse typene benyttes i en overgang til NiNs skogbestandsdynamikk-prosjekt er ferdig. Vi bruker ikke ressurser på utvikling for disse.
2022	Naturmangfoldsvariabel	C12 Gammel granskog	<p>I en granskog i hogstklasse 5 som har vært plukkhogd langt bakover i tid (stubber av ulik nedbrytingsgrad) finnes en del liggende død ved, også denne av ulik nedbrytingsgrad, altså en viss kontinuitet i dødvedelementet med nyere læger (vindfall fra stormen Dagmar i 2014 eller lignende), men også eldre og mer nedbrutte læger. Gammel granskog med liggende død ved i overlapp med naturtypen gammel granskog med gamle trær. Skogen står på middels-god bonitet slik at innslaget av grove læger er forholdsvis godt i Trøndersk målestokk (4-7) læger per daa ()reelt rundt 4 læger per daa), noe som tilsvarer moderat på naturmangfold. Av lægrene er det flere som er godt nedbrutt, noe som heller ikke fører til nedgradering av naturmangfold på grunn av mangel på kontinuitet. Så langt er dette logisk.</p> <p>Så til problemet og spørsmålet.</p> <p>For få år siden ble det hogd på tilgrensende areal, noe som har ført til en lang rekke vindfall innenfor lokaliteten. Det reelle antallet læger innenfor lokaliteten er nå 8-16 per daa, og nærmere 16 enn 8 (skogen så strengt tatt mest ut som en haug med Mikado-pinner sluppet rett ned på bordet). Siden den i utgangspunktet er på moderat, oppnår lokaliteten etter hogst av naboarealet lav vekt på naturmangfold for kriteriet liggende død ved på grunn av en massiv vridning av fordelingen av nedbrytningsklasser, noe som resulterer i at under 20% av den liggende døde veden nå er godt nedbrutt.</p> <p>Er det da rett å nedgradere naturmangfold? De gamle stokkene ligger jo der fremdeles, og kontinuiteten i dødved er jo der fremdeles, bare at det er massive mengder vindfall på toppen. Det hører også med at denne lokaliteten ligger i ei nordvendt skråning og at alle de vindfelte trærne ligger over 10 m fra bestandskant, da hogsten har foregått på toppen av en ås og resterende trær som stod langs kanten er revet opp med rota og kastet utfor en bratt bergvegg og et stykke nedover i lia. Gikk ikke inn i de verste vasene av HMS-hensyn.</p> <p>Det samme spørsmålet kan også brukes i annen stormfelt skog, hvor det i utgangspunktet stod skog i hogstklasse 5 med god kontinuitet, men hvor massive stormfellingene kan føre til at mengden lite nedbrutt dødved blir større enn 80% (sammenbruddsfase i skog).</p>	Solfrid Langmo, Biofokus	Facebook	07.11.2022	
2022	Naturmangfoldsvariabel	C12.2 Gammel granskog med gamle trær	C12.2 Gammel granskog med gamle trær - Grense for antall rødlistearter er satt for høyt naturtyper. Jeg synes at de rødlistede artene i liten grad vektlegges når "naturmangfold" vurderes. Det er fere andre naturtyper der terskelen for å heve naturmangfold ut ifra rødlistede arter er høy, så høy at observasjoner av rødlistede arter i praksis ikke har betydning i vurderingen av naturmangfold.	Erlend Grindrud , Naturrestaurering	facebook	31.08.2022	
2021	Naturmangfoldsvariabel	C17 Lågurtedelløvskog	C17- Lågurtedelløvskog. Ufullstendig og dårlig karplanteliste over habitatspesifikke arter. Virker å være direkte kopiert fra C16 – Frisk, rik edelløvskog. Behov for flere arter som stemmer bedre med uttørkingsfaren som er med på å definere naturtypen.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	Ble vurdert i 2021, men kan være rom for å se på det igjen.
2021	Naturmangfoldsvariabel	C20 Flomskogsmark	I flomskogsmark er det det feil med å sette andel død ved -skala naturmangfold lik den for gammel skog.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Naturmangfoldsvariabel	C20 Flomskogsmark	En 10cm bred gadd per dekar gir automatisk på naturmangfold i flomskogsmark. Det gjør at flomskogsmark nesten alltid får stort på naturmangfold, og for mange steder føles det veldig feil. Kan ikke si jeg har kommet over flomskogsmark uten en eneste gadd på minst 10 cm i diameter. Dvs jeg kommer alltid på minst moderat. Jeg synes den variabelen burde vurderes på nytt, og muligens heve kravene noe.	Mathilde Lorentzen, MFU	E-post	18.11.2022	

2022	Naturmangfoldsvariabel	C20 Flomskogsmark	C20 Flomskogsmark har i naturmangfoldbeskrivelsen variabelen stående død ved totalantall (4DG-0). Her gir ingen stående død ved lite naturmangfold, under 1 stående død ved pr. dekar gir moderat naturmangfold, mens over 1 pr. dekar gir stort naturmangfold. Dette medfører at så godt som alt av flomskogsmark får moderat eller høyere naturmangfold siden det nesten alltid er tilstedeværelse av en eller annen liten stående død ved (inngangsverdien er jo veldig lav for å telles av den variabelen). Resultatet blir veldig rart ettersom det i mange tilfeller blir en eller noen få stående døde stokker/pinner som gir veldig stort utslag. 1 stående død ved pr dekar oppnås også veldig fort så jeg ville anbefalt å heve grensa for både hva som gir moderat og stort naturmangfold betydelig.	Vemund Opedal, Dokkadeltaet	E-post	27.10.2022	
2020	Naturmangfoldsvariabel	C21 Gammel høgstaudegråorskog	gadd bør inngå som variabel	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Fra 2020: Gadd inngår stort sett bare for furuskog og gammel granskog. Dersom den inkluderes her bør den vurderes inkludert også for andre naturtyper.
2022	Naturmangfoldsvariabel	C22 Gammel fattig edellauvskog	C22: Er det en faglig grunn til at stående død ved ikke er inkludert som variabel i naturmangfoldvurdering av C22? Er det ikke knyttet naturmangfoldsverdier til denne egenskapen på samme måte som liggende død ved? Kan ofte være rikelig med middels dimensjoner.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfoldsvariabel	C24 Frisk lågurtfuruskog	C24 har merkelig få habitatspesifikke arter.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfoldsvariabel	D Semi-naturlige naturtyper	Eng-aktig sterkt endret fastmark: areal og 5 daa gir "stort" naturmangfold. For slåttemark må areal være over 10 daa for å gi "stort" naturmangfold. Dette virker ulogisk. Nedre arealgrense er også strengere for slåttemark, 4 daa, mot 2 daa for eng-aktig sterkt endret fastmark. Det bør framgå av instruksen hva som skiller disse to naturtypene (er ikke omtalt under slåttemark nå).	Trond Eirik Silsand, SF Vestfold og Telemark	E-post	07.10.2022	
2021	Naturmangfoldsvariabel	D1 Boreal hei	Virker litt raust å oppgradere et området på 29 999 kvm D1 til moderat på grunn av én NT-art, når kravet er veldig mye høyere i f.eks. D2 og en rekke skogtyper.	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	
2021	Naturmangfoldsvariabel	D2 Semi-naturlig eng	Liste over habitatspesifikke arter i semi-naturlig eng kan slå til dels tilfeldig ut.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Naturmangfoldsvariabel	D2 Semi-naturlig eng	For semi-naturlig mark savnes bruk av variabler for habitatspesifikke beitemarksopp. I kontrast til mange andre organismegrupper der artslister over habitatspesifikke arter er benyttet, så foreligger det vitenskapelig publiserte data for koblingen mellom NiN og beitemarksopp, se Jordal, J. B., Evju, M. & Gaarder, G. 2016. Habitat specificity of selected grassland fungi in Norway. Agarica 2016, vol. 37: 5-32. Spørsmålet ble for øvrig tatt opp som kommentarer til foreslåtte endringer etter sesongen 2020, og ble da avvist av ekspertgruppa med påstanden om at «beitemarkssopp har for tilfeldig tilstedeværelse i eng for å benyttes i artslista», noe som med henvisning til nevnte artikkel framstår som både udokumentert og faglig direkte feil sammenlignet med antagelig et stort antall (de fleste?) karplanter som nå er benyttet.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Naturmangfoldsvariabel	D2 Semi-naturlig eng	Habitatlista for T32 er dessuten også noe spesiell. Er vi fornøyde med dette utvalget som representative habitatarter for T32? Jeg mener man må rydde i denne lista også må vi få inn noen gode indikatorarter blant beitemarksoppene (primært vokssopp og noen kjennbare rødsporer).	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfoldsvariabel	D2 Semi-naturlig eng	Ytterligere regionalisering samt forlengelse av liste over hanitatspesifikke arter i semi-naturlig eng. Vær tydelig på hvor lista kommer fra og hvem som har utarbeidet den. Inkluder beitemarksopp på lista (er også en av få som er beskrevet som habitatspesifikk i listene som beskriver kartleggingsenhetene i NiN)	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	

2022	NaturmangfoldsvARIABLE	D2 Semi-naturlig eng	For semi-naturlig eng bør det rettes fokus på listene over habitatspesifikke arter. Hvilke arter som inngår og hvorfor ikke det er flere arter som inngår her, og fungerer den i ulike deler av landet? Synes vanskeligere å oppnå høy score utenfor kalkrike områder på Østlandet.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	NaturmangfoldsvARIABLE	D2 Semi-naturlig eng	De habitatspesifikke artene for semi-naturlig eng fungerer svært dårlig (sopp mangler helt og karplantelista fungere bare på østlandet).	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	NaturmangfoldsvARIABLE	D2 Semi-naturlig eng	Innspill til liste over habitatspesifikke arter: "lista med habitatspesifikke arter er svært kort, og ikke inneholder en lang rekke sentrale tyngdepunktarter som tidligere har vært inkludert i verdivurdering av semi-naturlig mark. Lista er også sammenligna med tidligere betydelig svekka med tanke på regional variasjon. Om den lista som lå til grunn for vurdering av semi-naturlig mark er publisert eller ikke, vet jeg ikke, men jeg fikk den i alle fall da jeg kontakta John Bjarne Jordal, som har utarbeidet den, og som var den som lå til grunn for vurdering av lokaliteter etter HB13. Det er greit nok at den ikke skal inneholde 150 arter som det er i Fremstad, men det er likevel mange sentrale arter som ikke er med, samt mange av artene som er sentrale for de som skal spise maten som er laga på enga! Jeg savner en vurdering av hvilke arter som burde vært med, gjerne sett i sammenheng med at det skal være noe slags interesse i å nyttegjøre seg fôret, noe som gjør at det er en fordel om det også finnes noen grasstrå på enga....og verken gulaks, engkvein eller dunhavre som er svært sentrale som fôr, er for eksempel nevnt."	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	29.04.2021	Manglende samsvar internt i instruksen ble fulgt opp til publisering av kartleggingsinstruks ver. Juni 2021.
2021	NaturmangfoldsvARIABLE	D2 Semi-naturlig eng med undertyper	Krav til 4 kartleggingsenheter for å oppgradere fra moderat til stort naturmangfold i D2 med undertyper er veldig urealistisk, spesielt når det ikke skal inkluderes typer med HI e. Forutsetter altså en lokalitet mellom 8 og 15 da, med forekomst av fire enheter HI b-d, hver over 20%. De gangene det skjer så har jeg opplevd at området er for heterogent, dvs. det forekommer for mange ulike kartleggingsenheter til at fire kan dekke over 20%. Det burde i utgangspunktet være positivt, ikke «straffes» slik det er nå. Bør finnes et annet mål på heterogenitet.	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	

2022	Naturmangfol dsvariabel	D2.1 Slåttemark	<p>•Vi opplever at de etablerte kartleggingsreglene i Miljødirektoratets instruks i mange tilfeller gjør at slåttemarkene registreres med for lav verdi/lav lokalitetskvalitet. Artslistene som brukes gjelder alt av semi-naturlig eng og det er ikke gjort tilpasninger til ulike regioner og klimatiske forhold. For Innlandet vil f.eks. slåttemarker i fjellnære områder ende opp med dårligere score , siden man her ikke har like mange habitatsspesifikke arter som i lavlandet. Denne utfordringen ser vi også knyttet til hvilken landsdel vi befinner oss i (sør vs. nord). Konsekvensen er at vi får et feil bilde av hvor verdifulle de registrerte slåttemarkene er.</p> <p>•Videre mener vi at listen over habitatsspesifikke arter (ved vurdering av lokalitetskvalitet av seminaturlig eng etter Miljødirektoratets instruks i fjor) er mangelfull og inneholder alt for få arter. Det går særlig ut over verdisetting av seminaturlig eng i kalkfattige og intermediære strøk, siden listen har et tydelig tyngdepunkt på plantearter som trives under kalkrike forhold, og ikke har med mange av artene som forekommer under mindre kalkholdige forhold.</p> <p>•Insekter er heller ikke en artsgruppe som skal kartlegges iht. Miljødirektoratets instruks, men med et stadig økende fokus på økosystemsammenhenger og landskapsøkologi henger ikke dette helt på greip for oss. Insektene er en svært viktig artsgruppe i seminaturlige naturtyper, og vil også kunne ha betydning for verdisettingen.</p> <p>•Faktaarkene fra 2014 har vært godt egnet til kartlegging av slåttemarker, bortsett fra at vi har savnet ei utvidet liste over tyngdepunktarter. Ved bruk av DN håndbok 13 har det vært mulig å tilpasse verdisettingskriteriene til ulike landsdeler, ulike regioner, ulike kalknivå og til fjell og lavland. Det har også vært mulig å registrere insekter som en del av kartleggingen. Til sammen mener vi dette har gitt et riktigere resultat enn det verdisettingen etter Miljødirektoratets instruks legger opp til.</p>	Statsforvalter en i Innlandet v/Victoria Kristiansen	e-post	20.05.2022
2021	Naturmangfol dsvariabel	D2.2.1 Hagemark	Hvorfor kreves det større variasjon i hagemark (antall kartleggingsenheter) enn i all annen semi-naturlig eng for å heve naturmangfold fra lite til moderat? Finner ingen begrunnelse for dette i NINA-rapportene om lokalitetskvalitet. Legger imidlertid merke til at de har hatt fokus på gamle trær/trær som spesielt livsmedium i utkastene til kvalitetsvurderingen av den naturtypen, noe jeg ofte har savna. Hvorfor er ikke det en del av kvalitetsvurderinga i hagemark?	Solfrid Langmo, Biofokus	Facebook	28.10.2021
2021	Naturmangfol dsvariabel	D5 Eng-aktig sterkt endret fastmark	Den forkortede listen over habitatspesifikke arter i eng-aktig sterkt endret fastmark burde vært forlenget.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021
2022	Naturmangfol dsvariabel	D5 Eng-aktig sterkt endret fastmark	Liste over habitatspesifikke arter i englignende sterkt endret fastmark må forlenges. Virker veldig tilfeldig.	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022

2021	Naturmangfoldsv variabel	D5 Eng-aktig sterkt endret fastmark	<p>Spørsmål om habitatspesifikke arter i engaktig sterkt endret fastmark. En skikkelig flott veikant med masse insekter inkludert regionalt sjeldne arter, og ei lang rekke kalkkrevende karplanter, men som bare får moderat på naturmangfold fordi jeg bare fant 4 habitatspesifikke arter.... At jeg fant massevis av gjeldkarve, blåknapp, gulaks, legeveronika og rødkløver får ingen vite så sant ikke artene havner i artskart eller jeg skriver det i teksten for lokaliteten. Den skjøttes med slått sammen med ei nærliggende slåttemark, og er forøvrig så fin at om den hadde vært definert som semi-naturlig mark, hadde den blitt utvalgt naturtype etter naturmangfoldloven.</p> <p>Så til spørsmålet: Hvilke vurderinger er gjort i utvalg av habitatspesifikke arter i naturtype Engaktig sterkt endra fastmark (D05)? Artslista er veldig kort, og inneholder ikke mange av de artene som jeg har inntrykk av at ofte koloniserer vegkanter, og som er viktige for mange insektarter, slik som blåknapp, rundbelg og rødkløver, når fokus på pollinatorer og "Norges lengste slåttemark" har vært så sterkt de siste årene. Og hvorfor er ikke arter som vill-lin, stavklokke, skogmarihand, rødflangre og stortveblad inkludert? Dette er arter som kan ha solide bestander i artsrike veikanter. Eller for den saks skyld mange av de krevende artene på kalken rundt Oslo, slik det er gjort i artslistene for semi-naturlig eng.</p> <p>Her kunne jeg sikkert også nevnt mange andre arter, men hvis det er et formål om at denne naturtypen skal "etterligne eng," synes jeg det er merkelig at vi ikke kan bruke de samme, eller helst enda lengre lister over arter for å kvalitetsvurdere denne naturtypen, som når vi kvalitetsvurderer annen semi-naturlig mark. Vi trenger nødvendigvis ikke å ha de samme regionale kravene til antallet arter, men listene burde vært betydelig lengre! Det føles for eksempel veldig rart å ikke kunne heve kvaliteten i en veikant basert på forekomster av orkideer eller marinøkkel. På forhånd takk.</p>	Solfrid Langmo, Biofokus	Facebook	14.10.2021	
2021	Naturmangfoldsv variabel	E10 Rik åpen jordvannsmyr	Habitatspesifikke arter (MdirPRHA) for rik åpen jordvannsmyr er noe håpløs å fylle ut da den krever stor arbeidsinnsats å telle opp de nevnte artene som ofte er vanlige (blåknapp, tettegras m.fl.) eller vanskelige å kunne (listen nevner en lang rekke mosearter). I tillegg: listene over habitatspesifikke arter og kalkindikatorer forskjellige for de ulike undertypene.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Naturmangfoldsv variabel	E10 Rik åpen jordvannsmyr	E10 Rik åpen jordvannsmyr – listene over habitatspesifikke arter og kalkindikatorer forskjellige for de ulike undertypene, men i overgangssoner opptre ofte arter fra andre lister som kanskje ikke er med på den aktuelle lista. Utslagsgivende for naturmangfold og vanskelig å forstå hvorfor det skal være forskjellig, spesielt på lista over kalkindikatorer	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Naturmangfoldsv variabel	E11.1 Gammel fattig sumpskog	Egen liste over habitatspesifikke arter i gammel fattig sumpskog. I dag brukes samme liste som for alle de rike sumpskogstypene. Artsgrupper som sopp og lav bør vurderes.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Naturmangfoldsv variabel	E11.2 Rik gransumpskog	Erfaringen fra Nordland i år er at antall kalkindikatorer og habitatspesifikke arter i E11.2 er sterkt korrelert. Dessuten virker det litt raust å oppgradere bare med forekomst av myrstrukturer og spredte kalkindikatorer, når kravet til antall habitatspesifikke arter og størrelse er såpass høyt. Gitt hvor korrelert særlig de tre første virker å være, så er det vanskelig å se for seg over 20 habitatspesifikke arter, men ikke forekomst av kalkindikatorer eller myrstrukturer.	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	
2020	Naturmangfoldsv variabel	E11.5 Rik gråorsumpskog	gadd bør inngå som variabel	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Fra 2020: Gadd inngår stort sett bare for furuskog og gammel granskog. Dersom den inkluderes her bør den vurderes inkludert også for andre naturtyper.

2021	Naturmangfoldsvariabel	E8 Palsmyr	For Naturtype E8 palsmyr må størrelsen være >1.000.000 m2 for å oppgradere naturmangfold fra lite til moderat. Det er svært sjeldent å finne så store palsmyrer, da de fleste forekomster av palsmyrer er betydelig mindre.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Naturmangfoldsvariabel	B Fjell	Variablene forekomst av unisentrisk arter er problematisk i fjellområder der disse ikke forekommer	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Naturmangfoldsvariabel	Habitatspesifikke arter	Mer sopp, lav og moser i listene over habitatspesifikke arter generelt, og i skog dødvedarter. Færre sære rødlistearter	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Naturmangfoldsvariabel	Habitatspesifikke arter	Kartleggere melder om tilfeller hvor NiN-artslistene og lister over habitatspesifikke arter ikke stemmer overens. Mener at dette er meldt fra om tidligere, men ikke fulgt opp av Miljødirektoratet. Fra kalibreringssamling: "For eksempel har ramsløk sin hovedtype i ett trinn, la oss si svak lågurt, men den er habitatspesifikk art i lågurt. "	Flere	Kalibreringssamling	10-11.06.2021	Noen forekomster av dette er kjent. Må passe på at ingen misforstår og tenker at de habitatspesifikke artene skal brukes for å gjenkjenne naturtypen. Ettersom de har noe ulik bruk så er noen forskjeller ok. Kan likevel ikke utelukke at det finnes ulogiskheter, ting som burde endres.
2022	Naturmangfoldsvariabel	Habitatspesifikke arter	Listene for habitatspesifikke arter /kravene til antall habitatspesifikke arter bør regionaliseres. 12 habitatspesifikke arter er så å si helt uoppnåelig mange steder både i Trøndelag og på Vestlandet. Jeg tror jeg har vært oppe 12 arter på ei eller to enger i Trøndelag siden 2018. Og til og med noen av de mest ekstremrike hjertegrassene faller under dette tallet... disse er gjerne ekstremrike sesongfuktige enger hvor de mest tørketålende artene forsvinner. I tillegg er mange av artene på lista konsentrert på Østlandet, slik som knollmjødurt, nikkesmelle og dragehode... og mange av de mest sentrale kulturmarksartene er, som dere har fått signaler om før, ikke på denne lista i det hele tatt.	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	21.09.2022	
2020	Naturmangfoldsvariabel	Mdir Størrelse	Har størrelse for stor betydning? Bør prøve å gjennomføre analyser på det. En indikasjon er at det er mer areal som får svært høy lokalitetskvalitet enn antall lokaliteter. Analyser for UN viser at dette ikke gjelder alle typer, men slår spesielt sterkt ut i noen (for UN - kystlynghei). Prøve å se noen møster og se om det er noe som kan gjøres for å motvirke dette? Flere innspill om det samme: Størrelse tillegges for stor vekt – f.eks. hvorfor gir 5 daa moderat tilstand for de aller fleste skogtyper? Skal se nærmere på innspill og analyseresultater og se om noe peker i samme retning. Spesifikt innspill: Strandeng burde hatt lågare areal enn 10000 m2 for å oppnå moderat naturmangfold. Oppsamling av flere innspill: Størrelse henger ofte sammen med andre variabler Trinn er ofte lite dokumentert Mange ulike årsaker til at avgrensning blir som den blir – gir tilfeldig påvirkning på areal Kunne et mål på konektivitet vært mer relevant? Landskapselementer og kulturspor er minst like viktig, særlig for skjøtselsbetinga typer	Flere	Evalueringssamling 2020	30.10.2020	Se på denne på nytt? Miljødirektoratets svar fra 2020: "Justeringer gjøres indirekte for kystlynghei og både indirekte og direkte for boreal hei. Begrunnelse: Sammenlikning av % areal og % antall for ulike lokalitetskvaliteter viser at for noen naturtyper er det svært stor forskjell. Det er imidlertid ikke et gjennomgående problem, og de eneste to naturtypene som både har mye større andel areal enn antall i de to øverste lokalitetskvalitetsklassene og større andel antall enn areal i de nederste klassene er boreal hei og kystlynghei. For disse typene gjøres endringer som kan få betydning for fordelingen senere. Det foreslås derfor ikke ytterligere endringer på dette nå."
2020	Naturmangfoldsvariabel	MdirPRHA Habitatspesifikke arter	Regionalisering av habitatspesifikke arter	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Fra 2020: Har ikke kapasitet til å gjøre det før neste kartleggingssesong, må heller komme ved neste større revidering. Bør i så fall baseres på analyser av fordeling av naturmangfold mellom ulike regioner.
2020	Naturmangfoldsvariabel	MdirPRRL Rødlistearter	Krav til antall burde differensieres basert på regioner Rødlistede insekter burde telle med Krav varierer veldig mellom ulike naturtyper – f.eks. 2 NT arter gir høy skår i semi-naturlig eng Ukomfortabelt å sette 0 – mange steder ville arter vært funnet dersom mer tid ble brukt på å lete	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Totalt sett fungerer rødlistearter greit som variabel, ønsker ikke å gjøre større endringer i metodikk nå.
2020	Naturmangfoldsvariabel	MdirPRRL Rødlistearter	For høyt krav til rødlistearter i Sør-Norge	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Avventer videre analyser til større gjennomgang av instruksjonen

2022	Naturmangfoldsvariabel	MdirPRRL Rødlistede arter	Terskelen for å oppjustere naturmangfold grunnet antall rødlistede arter er satt for høyt i en del tilfeller. Eksempler på hvilke naturtyper dette gjelder er hul eik, gammel gran/furuskog med gamle trær osv. Dette igjen gjør at områder med naturverdier ofte får lavere lokalitetskvalitet enn områder som skårer høyt på naturmangfold grunnet størrelse. Det samme gjelder for variabler som tre- og dødvedkontinuitet. Disse variablene vektlegges i mindre grad enn variabelen størrelse. Resultatet er at naturtyper med åpenbart store naturverdier ofte får lavere kvalitet enn de burde fått.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Naturmangfoldsvariabel	MdirPRRL Rødlistede arter	Riktig at lind og barlind skal medregnes som rødlistearter i naturmangfoldvurdering for skogtyper når ask og alm ikke skal det?	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Naturmangfoldsvariabel	MdirPRRL Rødlistede arter	Ask og alm blir jo oppjustert fra VU til EN i ny rødliste. For å ivareta disse artene bedre, burde kanskje evt større levende individer (for eksempel over 130cm) kunne telles som rødlistearter i naturmangfoldvurderingen? Bare en tanke.	Kaj-Andreas Hanevik, SWECO	E-post	29.03.2021	Spørsmål om disse to artene i vurdering av rødlistearter kom også som innspill på webinar om introduksjon til kartleggingsinstruks 7. april. Ask/Alm utgår som rødlistearter i naturtypene C5-C10, C16-C20, C22, C24, D1, D2, D2.1, D2.2, D4, D5. For D2.1.1 og D2.2.1 utgår alm og ask som ikke er overstandere. Og fra 2022 også for C21. Opprinnelsen til at ask og alm er fjernet er fra rødlistearter er i Evju 2017 med begrunnelsen: De regionalt vanlige, truede artene ask og alm bør ikke være en del av Rødlisteartvaria-belen (de vil bl.a. føre til at typer som lågurteikeskog nesten alltid vil havne i høy kvalitet). Det er ikke angitt at unntaket bare skal gjelde for noen naturtyper, dette ser ut til å ha kommet seinere, og det kan hende at det er mer avhengig av hvilke eksperter som har jobbet med hvilken naturtype enn at det er en gjennomgående tanke bak. Det bør gjøres en gjennomgang av om det skal videreføres enten som det er nå eller i en modifisert versjon som foreslått her, og uansett bør det tas en gjennomgang av hvilke typer det gjelder for.
2022	Naturmangfoldsvariabel	MdirPRRL Rødlistede arter	Vurdere om rødlisteartene er fra ei relevant artsgruppe for den aktuelle naturtypen og vurdere om ulike artsgrupper skal vektes ulikt i ulike naturtyper, og still krav til at det beskrives hvilke arter(/artsgrupper de påviste rødlisteartene tilhører. For eksempel var jeg i ei naturbeitemark i sommer der det tilfeldigvis lå igjen en stokk fra et sammenrast hus. På denne satt det svartonekjuke. I vurdering av naturmangfold står det, så sant jeg ikke skriver det, ingenting om hvilken rødlisteart jeg har påvist, noe jeg finner veldig merkelig. Særlig når denne rødlistearten strengt tatt ikke er relevant for naturtypen naturbeitemark. Stokken kunne likeså godt ligget utenfor polygonen, og arten ville fremdeles funtes der fordi stokken var egna for arten. I dette tilfellet er den påviste rødlistearten mindre relevant enn om det hadde vært en rødlista beitemarksopp som sa noe om engas tilstand (ugjødsla/lite gjødsla og upløyd/pløyd langt tilbake i tid). Det samme ville vært tilfelle om det hadde vært gubbeskjegg i noen av trærne som stod i lokaliteten. dette sier jo heller ingenting om tilstanden på enga. Og om den som kartlegger da ikke sier noe om hvilken rødlisteart som er påvist, er leseren og brukeren av dataene like vis på om arten faktisk er relevant for naturtypen eller ikke.	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	12.10.2022	
2022	Naturtypenavn	Alle	Navn på naturtyper kan være forvirrende, dette gjelder spesielt ferske kartleggere, men også til en viss grad de mer erfarene. Eksempelvis ser jeg at man ofte må minne kartleggere om at C21 (gammel gråorhøgstaude) også omfatter skog i hogstklasse 4 og T4-C-3. Vi har også hatt samme utfordring med E11.2 (rik gransumskog) med furudominans.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	

2021	NiN-Kodetjeneste /NiNapp	Andelsvariabler	<p>Vi har holdt på med å gå igjennom kartleggingsinstruksen for å sjekke endringer og å tydeliggjøre for oss selv naturtyper og definisjoner av disse, variabler og trinnindeler av disse. Det har skapt frustrasjon og usikkerhet. Dette er derfor en liten kommentar til forenkling av kartleggingen. Instruksen behøver ikke endres, bare noen trinnindeler i NiN-app. Det viktigst er kanskje å bytte ut brøkdelen med % for Spor av tunge kjøretøyer (7TK).</p> <p>Det er gledelig at dere for flere variabler nå bruker samme definisjoner og trinnindeler som NiN og at vi dermed kan bruke Veileder for beskrivelsessystemet – 2. utgave 2019. Dette gjelder f.eks. for Rask suksessjon... og at noen grenseverdier for kystlynghei og boreal hei blir like.</p> <p>For seminaturlig myr oppleves det nokså rotete hvilke skalaer og grenseverdier som skal benyttes for de ulike trinnene. Det er helt umulig å få oversikt over grenseverdiene. For det første burde alle grenseverdiene oppgis i prosent (Spor av tunge kjøretøyer (7TK) er oppgitt i brøkdeler). Dette går det kanskje an å rette på? For det andre tror jeg en får en større nøyaktighet om grenseverdiene er mer like enn at det skiller mellom de som er tilpasset den internasjonale definisjonen av skog med 10 % som viktig grenseverdi, og de som ikke er. En forskjell på 2,5% og 3,125% og en forskjell på 10% og 12,5% er tilnærmet likt når det beskrives for en hel polygon. Det ville lettet prosessene i hodet ved å forestille seg hvor stor del 2,5 %, 5 % og 10 % er av hele polygonen, i stedet for å blande inn 3,125% osv som bygger på andeler.</p>	Solbjørg Engen Torvik, Ecofact	E-post	03.05.2021	Gi innspill til ADB på at noen andelsvariabler er implementert med trinnbeskrivelse i form av brøk, mens andre med prosentandel - avhengig av variabelens måleskala og at dette gjør det unødvendig vanskelig å forholde seg til systemet. Brøkene i 7TK kommer fra ADBs kodeliste, vi kan ikke endre det uten videre. Se på egne Mdir-variabler om det er behov for å "rydde" i trinnbeskrivelse (bruk av brøk vs. prosentandel). Klarer ikke å finne noe sted der MdirPRSL er oppgitt som brøk, dette endres derfor ikke.
2022	Ny naturtype	A Naturlig åpne områder under skoggrensa	Rik berglendt mark/rik grunnlendt mark (særlig relevant i områder med lite kalkberg/åpen grunnlendt kalkmark, men som har utposter for mange arter, blant annet svært relevant rundt i Trøndelag hvor vi har verdensnordgrense (!) for mange arter, men hvor arealene faller utenfor fordi de ikke ligger på kalkberg. Vurder om dette skal være regionale naturtyper som kan kartlegges i tillegg til kalkberg/åpen grunnlendt kalkmark.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Ny naturtype	A Naturlig åpne områder under skoggrensa	Naturtyper knyttet til sand, både i intakte og menneskeskapte systemer, men som ikke er sanddyner. Åpne sandhabitater var jo også en ARKO-type.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Ny naturtype	A Naturlig åpne områder under skoggrensa	Seminaturlige sandområder fanges ikke opp. Levested for mange trua arter spesielt av insekter. Eksempelvis sandtak - blant annet flere viktige leveområder i Porsgrunn kommune (Eidanger sandtak, se oppgitt ID), Skien kommune m fl.	Trond Eirik Silsand, SF Vestfold og Telemark	E-post	07.10.2022	
2022	Ny naturtype	Alle	En gjennomgang av om det finnes flere naturtyper som basert på nytt kunnskapsgrunnlag er dokumentert at er viktige for trua insekter og som derfor bør legges til som naturtyper med sentral økosystemfunksjon i kartleggingsinstruksen.	Geir Gaarder	Motat/e-post	22.05.2022	
2020	Ny naturtype	C Skog	Blandingsskog - skog som f.eks. består av 33% hver av tre ulike treslagstyper som vi har interesse av fanges i dag ikke opp. Bør det gjøres noe med det?	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Er det noen metodisk løsning på dette i NiN3.0?
2021	Ny naturtype	C Skog	Blandingsskog: Inngangskrav om 50% dominans av enten boreale lauvtrær, bartrær eller edellauvtrær gjør at enkelte skogmiljøer faller utenfor i kartleggingsinstruksen. I skoger der alle disse blandes vil det dermed ofte kunne skje at svært verdifulle naturmiljøer faller utenfor som følge av at ingen av treslagsgruppene oppnår over 50% dominans. Dette bryter med omtrent all naturfaglig kunnskap. For vår del har vi senest opplevd dette i en konsekvensvurdering i Stjørdal, der noen av de mest verdifulle skogsmiljøene av denne årsak ikke er fanget opp (se Gaarder, G., Vold, M. & Nyjordet, S. M. G. 2021. Husbyåsen-Remyra i Stjørdal kommune. Konsekvensutredning på tema naturmangfold. Miljøfaglig Utredning rapport 2021-38, 49 s. + vedlegg. ISBN 978-82-345-0196-8).	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	

2022	Ny naturtype	C Skog	Forslag til ny type: Gammel blandingsskog	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Ny naturtype	C Skog	Forslag til ny type: Gammel fattig ospeskog	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Ny naturtype	C Skog	Forslag til ny type: Fossepåvirket skog/fossesprutsoner i instruks. Ha mulighet til å kartlegge disse områdene som punkt siden de ofte utgjør svært lite areal, men likevel inneholder helt særegen økologi.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Ny naturtype	C Skog	Forslag til ny type: Hule ask, lind og alm	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Ny naturtype	C Skog	Boreal regnskog med krav om beliggenhet i sterkt/ klar oseanisk seksjon ekskluderer boreal regnskog i overgangsseksjoen. I Oppland/Hedmark finnes slik i fosserøymiljøer med habitatspesifikke arter som fossenever og trønderlav.	Rein Midteng, Asplan Viak	webinar	14.04.2021	Dette er vurdert av eksperter tidligere, men ble da ikke inkludert. Kan vurderes igjen.
2021	Ny naturtype	C Skog	Manglende kartlegging av store gamle edle løvtrær (spesielt, spisslønn, alm og ask): Disse treslagene skal ikke kartlegges som store gamle trær gjennom kartleggingsinstruksen for 2021, og slik blir det også i 2021 ser jeg. Jeg kan faglig sett ikke forstå hvorfor disse trærne ikke skal kartlegges da gamle edle løvtrær i mange tilfeller vokser solitært og særlig gamle edle løvtrær med hulheter og grov sprekkebark ofte har forekomst av rødlistearter. Slike trær finnes spredt i kulturlandskapet på tun, kantsoner eller på åkerholmer (og fanges ikke opp av andre miljøer som ekspertkomiteen argumentere med). Ekspertgruppens kommentar til hvorfor dette ikke skal kartlegges som naturtypen store gamle trær siden slike trær inngår i andre miljøer (hagemark, edelløvskog etc) gjør at mange solitært viktige edle løvtrær med eller uten kjent forekomst av rødlistearter ikke fanges opp. Jeg linker her til noen solitære gamle asketrær som er dokumentert i Artsobservasjoner [lenker]. Et søk i Artsobservasjoner vil vise mange andre trær. Et søk på for eksempel ask og PROSJEKTET gamle, grove og hule løvtrær vil vise mange slike trær. Det vil dog være tidkrevende å kartlegge slike trær også. Siden dette ikke skal kartlegges som en del av kartleggingsinstruksen vil jeg foreslå at slike solitære trær registreres i Artsappen/Artsobs slik at disse trærne fanges opp. Disse trærne bør så rapporteres i Artsobservasjoner med omkrets og helst bilde av treet. Jeg ville foreslått et innslagspunkt på omkrets 2.50 m. for spisslønn, alm og ask for at de viktigste trærne skal bli registrert, og omfanget vil reduseres noen i forhold til omkrets 2.00 m som faglig sett ville vært mer riktig.	Rune Solvang, Asplan viak	E-post	06.04.2021	Løsningen som er skissert her, med at forekomster av store, gamle solitære trær rapporteres som en artsobservasjon er god. Vi kommer ikke til å ha dette som et krav, hvertfall ikke i 2022, men det er en løsning som er verdt å nevne når det spørres om.
2021	Ny naturtype	C Skog	Ny naturtype - boreal regnskog uten bartredominans (funnet i enkelte områder kartlagt i skogvernkartlegging i 2021)	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	16.12.2021	

2021	Ny naturtype	C Skog	Blandingsskog: Det er ikke sikkert gammel furuskog med innslag av selje og med veldig mye hassel slår inn som en naturtype, eller at skog med stor gammel osp gjør det. Det bør kanskje vurderes om dette på sikt skal tas inn i instruksen? Dette er i hvert fall sjeldne skogtyper i store deler av Trøndelag og i Trondheim finnes det knapt slike områder lenger. Det bør kanskje også vurderes om treslagdominans må være så høy som 50 % da det ofte er en større blanding av treslag i skogene i Trøndelag. Dette gjelder nok også for Møre og Romsdal. En del av problematikken rundt skog med osp er at den ofte forekommer i mer blandingsskog og at den da ikke har 50 prosent dekning, men kanskje 30 eller 20.	Statsforvalter en i Trøndelag	E-post	15.08.2021	Oppfølging av SFs kvalitetssikring av data fra 2020. Arkiv: 2021/1937-43 til -46
2021	Ny naturtype	C Skog	Fosseskoger er ogsådefinert og anerkjent internasjonalt som en fullt ut "respektabel" regnskogsutforming - se bl.a. den hittil mest omfattende sammenstillingen om temperert og boreal regnskog internasjonalt: DellaSala et al. 2010 (husker ikke helt om dette er rett årstall).	Tom Hellig Hofton, Biofokus	webinar	14.04.2021	
2020	Ny naturtype	D Semi-naturlig mark	Oppdyrket mark, ligner semi-naturlig eng (T41).	Evalueringsu ndersøkelse 2020	Evalueringsu ndersøkelse 2020	12.10.2020	Vurdert tidligere. Er det kommet noen endring i NiN3.0 som gjør at det er aktuelt å vurdere den på nytt?
2022	Ny naturtype	E Våtmark (skog)	Vurdere hvorvidt all sumpskog bør kartlegges uavhengig av treslagssammensetn. Mye verdifull sumpskog faller utenfor	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Ny naturtype	E Våtmark	Store myrkomplekser med intakt myr må få en overordnet myrkompleks-naturtype. Særlig relevant for store komplekser i lavlandet der dagens instruks gir fragmentering og uavhengig kvalitetsvurdering av arealer på samme myr.	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa
2020	Ny naturtype	E Våtmark (skog)	Gammel rik sumpskog med blanding av ulike treslag. E11.1. Gammel fattig sumpskog skal registreres, men gammel rik blandings-sumpskog skal ikke registreres (under 50% av edelløv, gråor, svartor etc.). I et eksempel der en gammel sumpskog (blandingstrær over hele) var fattig i den ene delen og rik i den andre delen, må den rike delen skilles ut og ikke registreres fordi den ikke hadde dominans av gran eller svartor (det var blanding av disse sammen med bjørk). Den rike delen hadde ikke mindre naturverdier enn den fattige (snarere motsatt). Sett fra naturverdienes side er det både rart og negativt for helheten at ikke hele sumpskogen registreres. Naturtypen bør omfatte gammel sumpskog (alle kartleggingsenheter)? Og i tillegg ha (under)typer for rik edelløvsumpskog og rik gransumpskog (som nå).	Evalueringsu ndersøkelse 2020	Evalueringsu ndersøkelse 2020	12.10.2020	Ingen endring gjør tbasert på svar fra Tor Erik Brandrud i 2020: "Problemet her går på utfordringen med å fange opp "blandingskoger" med f.eks. 33% av tre forskjellige treslag, og dette gjelder mange typer! Løsningen på denne utfordringen kan ikke være å slå sammen skogtyper som har ulik økologi, biomangfold og forvaltningsviktighet! Det blir det samme som å slå sammen kalkfuruskog, lågurtfuruskog og bærlyngfuruskog, fordi disse tre typene danner tette mosaikker i trøndelag, og gjør kartleggingen vanskelig. Det må gå an å lage regler slik at disse "blandingskogene" blir fanget opp, enten ved å kartlegge mosaikker, eller ved å ha regler som f.eks. at rik sumpskog skal kartlegges som rik svartorsumpskog hvis svartor dekker 50% ELLER hvis svartor er co-dominant med gran og bjørk, skal svartor dekker >30%. Dette er noe som det må jobbes videre med mhp. NiN-tilpasning til Mildirs kartleggingsbehov. "
2022	Ny naturtype	Landform	Vurder å legge til bekkekløfter i instruksen. Se rapport fra NVE og kartlegging og verdisetting av bekkekløfter: https://www.nve.no/nytt-fra-nve/nyheter-konsesjon/i-bekkekloefter-kan-de-riktige-beslutningene-vokse-paa-traer/	NVE	Møte/e-post/rapport	29.11.2022	
2021	Tekstlig beskrivelse	Alle	Generelt for mange naturtyper: Vi savner henvisning til annet fagmateriell som skildrer naturtyper, inngangskrav og grenseverdier og tilknyttet arts mangfold, både for lågurtsskog, men også for en del andre. Dette er viktig for å forstå naturtypene.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tekstlig beskrivelse	Alle	Det bør gjøres en gjennomgang av de tekstlige beskrivelsene og bruk av begreper fra NiN som er vanskelige for sluttbruker å forstå (kartleggingsenhet, menneskeskapte objekter mm).	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Tekstlig beskrivelse	Alle	Ønsker vi på sikt foto av naturtypene i instruksen?	Miljødirektoratet	Internt	30.04.2021	

2022	Tekstlig beskrivelse	C Skog	<p>Vurder om bruken av ordet "lågurt" er misvisende fordi det kan forveksles med "lågurt-arter". Evt. rendyrk artene som nevnes til mer lågurt-arter? Innspillet er noe endret for å være mer i tråd med NiN. Lijlekonvall er ikke satt opp som skilleart for kalk i skog, men er skilleart mellom KA f og e for åpen grunnlendt mark, så om det er feil å sette den opp som en lågurt-art kan vel diskuteres. Teiebær er nok derimot mer tydelig en svak-lågurt art, men kanskje er den likevel en lågurt?</p> <p>For typene C7.1 Lågurtfuruskog og C17.1 Lågurteikeskog så inngår kartleggingsenhetene for svak-lågurt i typene. Det er dermed riktig at svak-lågurtarter inngår i det som skal utfigureres. For C24 Frisk lågurtfuruskog inngår derimot ikke svak lågurt-nivået, så her bør kanskje teiebær strykes fra beskrivelsen for å hindre forvirring. Vi noterer oss det til neste revidering av instruksen.</p>	Per Gerhard Ihlen	E-post	14.09.2022	
2021	Tekstlig beskrivelse	C7.1 Lågurtfuruskog	Lågurtfuruskog: Definisjonen (uttørkningseksposering og kalknivå) er vid, og det kan være vanskelig å forstå hva slags miljø ekspertpanelet har sett for seg når de beskrev typen. Det er vanskelig å vurdere kalknivå i felt, som følge av få karplanter som er indikatorarter. Vi har store områder i Kaupanger som er tatt ut som lågurtsfuruskog og disse er tatt ut på tynt grunnlag. Det savnes en bedre beskrivelse av typen i kartleggingsinstruksen og mangler henvisninger til kilder som kan forklare grenseverdier mot skog som ikke skal tas ut. F.eks skildrer DN-Håndbok-13-faktaarket for lågurtfuruskog ganske godt typen og tilhørende arts mangfold, mens kartlegginssinstruksen er svært kortfattet.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tekstlig beskrivelse	D2 Semi-naturlig eng	Syntes det bør være en generell god forklaring på hvordan jordbrukstypene under sterkt endret mark skiller seg fra T32. For noen er det helt uproblematisk, mens i andre tilfeller er det ikke alltid lett å se, spesielt T32-C-6 kan tolkes vidt.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	Bør følges opp i NiN-veiledningsmateriell
2022	Tekstlig beskrivelse	D2.2.1 Hagemark	For Naturtypen D2.2.1 Hagemark nevnes det under "viktigste forvekslingstyper" at "Hagemark kan forveksles med Naturbeitemark, Lauveng, Høstingsskog og Skog. Naturbeitemark er imidlertid ikke tresatt". Det stemmer ikke at naturbeitemark ikke kan være tresatt, og dette er et eksempel på en tekstlig beskrivelse i kartleggingsinstruksen som kan misforstås. Generelt bør beskrivelsene av naturtypene ryddes opp i og tekstene bør spisses, det kan i noen tilfeller være vanskelig å tolke hva som menes i tekstene og da kan det oppstå misforståelser.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tekstlig beskrivelse	E Våtmark	Vi har inntrykk av at mange synes torvmarksformer er vanskelige, ønsker gjerne mer fokus på dette	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	Bør følges opp i NiN-veiledningsmateriell
2022	Tekstlig beskrivelse	E2, E3 og E4	Ulike kartleggere NIN-kartlegger typisk høgmyr (konsentrisk+eksentrisk+platåhøgmyr) noe ulikt. Det trengs bedre beskrivelser av hvordan disse torvmarksformene skal kartlegges. Hvis dette ikke løses i ADB i NiN3 bør det adresseres i instruksen. Det kan være rom for forbedringer i insturksen uansett hva ADB gjør.	Statsforvalter en i Nordland	Høringsinnspill til forslag om UN typisk høgmyr	01.09.2022	
2022	Tekstlig beskrivelse	E5 Atlantisk høymyr	Ordet «kantskråning» i instruksen ikke forklart, og at andre begreper (f.eks. kantskog eller myrkant) bør vurderes ved en revidering av instruksen.	Per Gerhard Ihlen	E-post	10.08.2022	
2020	Tilstandsvariabel	7FA Fremmedartsinnslag	Utafor granas naturlige utbredelsesområde: bør kunne notere gran som framandartar eller problemart, sjølv om arten ikkje er ein framandart på nasjonalt nivå.	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	7Fa følger ADBs metodikk, problemarter inngår ikke i kartleggingen, kan derfor ikke endre disse. Gran kan synliggjøres med artsregistrering - er dette tilstrekkelig for brukerne av data?

2021	Tilstandsvaria bel	7RA Rask suksesjon	For variabelen «rask suksesjon» 7RA stemmer ikke instruksen overens med veiledningsmaterialet til Artsdatabanken. Trinnbeskrivelsen under merknader i instruksen fraviker trinnbeskrivelsen på Artsdatabankens nettsider.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	Vi vet at det er noe avvik her, og derfor starter merknaden med at ADBs veiledningsmateriell skal følges. Merknaden er beholdt fordi det likevel kan være noe hjelp i beskrivelsen som er gitt i vår instruks. Til seinere - vurder om hjelpeteksten som oppfattes som forvirrende av noen bør fjernes.
2021	Tilstandsvaria bel	7VR-RI Vassdragsreguleringsintensitet (7VR-RI)	For øvrig burde bruken av 7VR-RI Vassdragsreguleringsintensitet gjennomgås for de aktuelle typene i instruksen. Nå skal den endres i NiN3 så vidt jeg har skjønt, men enn så lenge så er den som den er. Den brukes på samme måte som 7GR-GI, men er egentlig vesentlig forskjellig fra denne. Mens 7GR-GI alltid inkluderer trinn 2 og 5 for alle mulige endringsscenarier (fra mykmatte til fastmark og alle mulige kombinasjoner i mellom) og heller dropper mellomtrinnene der hvor avstanden fra startpunkt til endepunkt blir for kort, så gjør 7VR-VI det motsatte. Der kuttet den øvre delen av skalaen, dvs. trinn 4 og 5, slik at trinn 3 og 4 impliserer helt forskjellige ting avhengig av utgangspunktet før regulering. F.eks. om utgangspunktet er "nedre" flomskogsmark (T30 VF 2 - de) og trinn 3 angis, så impliserer det en endring til "øvre" flomskogsmark (T30 VF 1 - bc). Mens om utgangspunkter er "øvre" flomskogsmark (T30 VF 1 - bc) så impliserer trinn 3 en endring til T4 Fastmarkskogsmark. Tilsvarende for øvre og nedre åpen flomfastmark (T18). Nå funker jo ikke denne variabelen så bra i praksis, så rart blir det uansett. Og kanskje kommer endringen i NiN allerede fra neste år? Om ikke så burde det gjøres noen endringer i instruksen for A8 og C20.	Espen Sommer Værland, DNV m.fl.	Facebook	22.06.2021	Vi svarte: "Når det gjelder bruken av 7VR-RI så er jeg ikke helt sikker på hvilke endringer du tenker skulle være gjort. Du må gjerne spesifisere nærmere, men vi kan si noe generelt som kanskje kan være avklarende. 7VR-RI=5 kan fortsatt være forenelig med naturtypene i A8 og C20 gitt at en stor nok andel av den suksesjonen eller endringa som etterfølger vassdragsreguleringen foreligger i form av en endringsgjeld. Se veiledere for beskrivelsessystemet i NiN for ytterligere informasjon om endringsgjeld 7VR-EG og dens relasjon til 7VR-RI."
2021	Tilstandsvaria bel	A1 Nakent tørkeutsatt kalkberg	Over halvparten av en lokalitet med A1 må være prega av slitasje for å gi moderat. Litt strengt?	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	
2021	Tilstandsvaria bel	A10 Sanddynemark	Slitasje på sanddynemark lite relevant for forstrand.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	

2022	Tilstandsvariabel	A10 Sanddynemark	<p>Tidligere i sommer var det en diskusjon internt og med Rune og Anders ang. tråkkslitasje på sanddynemark. Vi gjengir noe av den her, og mener at dette, og hvordan vi håndterer det, på et eller annet vis må beskrives i instruksen. Spørsmål: Raking og badeaktiviteter endrer økosystemet på forstranda mye og påvirker nok mengden av sand til bakenforliggende del av system også. Er det slitasje 7SE man bør bruke for å beskrive denne typen påvirkning? Problemet er at en kuling eller springflo fjerner alle spor, så rent visuelt kan det virke som en kortvarig temporær slitasje. Om man ikke vet at det har skjedd noe tidligere ser alt helt naturlig ut. Til en viss grad nullstilles systemet hver vinter, men vegetasjon, insekter osv. klarer jo ikke å holde helt tritt. Vil forstrender som brukes på denne måten kunne tolkes som endra fastmark? Svar: I det teoretiske grunnlaget for NiN står at systemet ikke er tilrettelagt for å fange opp ‘kortfasevariasjon’, det vil si variasjon som finner sted på kortere tidsskala enn ca. 6 år. Poenget med seksårsgrensa er ikke tallet seks, men å poengtere at vi ikke er interessert i å beskrive variasjon mellom år eller årstider. Et sted må det gå ei grense for detaljer, og i NiN går den der. Det betyr at slitasje som viskes ut hver vinter ikke skal fanges opp i NiN. Men ut fra det du skriver, er det kanskje likevel ikke sånn? Dersom det likevel er langvarige spor etter tråkk på artssammensetning og miljøforhold og disse skyldes tråkk og tråkkbetinget erosjon, skal området etter NiN-reglene kartlegges slik det er på kartleggingstidspunktet, hensyntatt til de historiske prosessene som har ført til at det er som det er, på dette tidspunktet. Så hvis det er tråkk og slitasje som har ført til erosjon som setter varige spor, må det registreres med SE eller i ytterste konsekvens føre til at området blir ‘løs, sterkt endret fastmark (T35). Problemet er at slitasjen i dette systemet er både langvarig og temporær. Det rakes jo av traktor og alt av tang og tare og pionervegetasjon blir borte før hver badesesong. Og det gjøres over en lengre periode enn 6 år. Dersom man stopper med dette vil systemet trolig raskt kunne få ganske god tilstand. Hadde noen av denne slitasjen satt målbare spor hadde det vært enkelt å greit, men mange av sporene viskes i slike systemer bort ganske raskt. Da må man også vite om dynamikken i påvirkning for å kunne si noe om effekten av den. (Det ble lagt ved en flybildeserie i epostutvekslingen). I den vestre delen har ført til noe annet enn det som var. Det er tilstrekkelig i hvert fall til å bruke SE til å beskrive forskjellen. Om det er sterkt..."</p>	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Tilstandsvariabel	A10 Sanddynemark	<p>Har registrert flere strender i Tønsberg-området. Her er det ofte sterkt endret mark helt ned til sanden, og følgelig er det kun T21-C-1 Forstrand og primærdyner som inngår i naturtypen. Disse arealene består av sand og er tilnærmet vegetasjonsfrie. Likevel får alle lokalitetene nedjustert verdi på grunn av fravær av beite. Dette er sikkert hensiktsmessig for den underordnede typen A10.1 Sørlig etablert sanddynemark, som består av stabiliserte dyner med vegetasjon, og for så vidt også for T21-C-2 Kvite og grå dyner, som inngår i den overordnede typen. Men en nedjustering av tilstand for reine sanddyner virker ulogisk. Kan vi jobbe rundt dette på noe vis? Kan det f.eks. spesifiseres i instruksen at variabelen ikke er gjeldende for lokaliteter med kun T21-C-1?</p>	Sigrid Bruvoll	Facebook	11.11.2021	
2020	Tilstandsvariabel	A10 Sanddynemark	<p>Jeg er usikker på om manglene beitetrykk bør påvirke tilstand negativt. De nederste dynene til og med brune dyner holdes naturlig åpne og beiting kan i mange tilfeller påvirke dynene negativt i form av økende erosjon. Foreslår å ta bort 7JB-BT bort som sekundær variabel for tilstand. Det samme ble også nevnt i evalueringsundersøkelse: Variabelen beitetrykk – gir den litt for strengt utslag på vurdering av tilstand?</p> <p>I flere tilfeller blir dyneheiene i nord gjengrodd med einer hvis beiting i de øvre delene har opphørt (delvis kulturbetingede dyneheier f.eks. på Breivika, Dønna og Bøsandene på Engeløya, Steigen, Nordland). Denne gjengroinga fanges ikke opp i instruks for A10 og fører til en for høy verdi.</p>	Thomas Holm Carlsen, NIBIO & Evalueringsundersøkelse	E-post	13.11.2020	Svar fra 2020: Det forsøkes vel med beitetrykk å fange opp den effekten som er manglende beite som beskrevet i innspillet gir på tilstand. Å endre variabler her bør heller gjøres ved større revidering.
2021	Tilstandsvariabel	A8 Åpen flomfastmark	<p>Ville dyr kan inngå i variabelen beitetrykk. Dette kan medføre at åpen flomfastmark som f.eks. beites tungt av gås får redusert tilstand. Vurderer om det er noe i Miljødirektoratets instruks som bør endres, eller om det kan være slik til NiN? O.k. kommer</p>	Jørn Olav Løkken	Facebook	11.11.2021	

2021	Tilstandsvaria bel	Alle	Generelt for en rekke naturtyper: Spor av tunge kjøretøy er hovedsakelig lite relevant.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Tilstandsvaria bel	Alle	Generelt for en rekke naturtyper: Slitasje kan i mange tilfeller være et positivt innslag for variasjon i typen.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tilstandsvaria bel	B Fjell	B3, B4 og B5 tilstand: at forekomst av driftsområder og fritidsområder skal føre til svært redusert virker strengt. Det kan fint være i et driftsområde uten at det har noen betydning for lokaliteten. Jeg har flere figurer hvor det er registrert fritidsområde, men hvor jeg har satt tilstand til god. Så de veiledende verdiene der er nok litt off.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Tilstandsvaria bel	B3 Fjellhei, leside og tundra	Fjellhei i områder rundt tregrensa - er det menneskelig påvirkning som gjør at arealer som ikke lenger beites lenger gror igjen, eller er det klimatisk? Hvordan skal dette håndteres etter instruksen?	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2020	Tilstandsvaria bel	C Skog	Tilgroing av kalkgrønnaks bør fjernes for alle naturtyper i skog	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: Avvente til større analyse der man har tid til å se på enkelt-variabler?
2020	Tilstandsvaria bel	C Skog	Spor etter ferdsel med tunge kjøretøyer ikke relevant i gammel skog (Hkl. 5, naturskog og naturlig forynget skog). Dødvad-variabler bør vurderes flyttet til tilstand.	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: Dette kunne vært en løsning for å få mer relevante variabler for tilstand i gammel skog. Vi vet at det meste i gammel skog har høy tilstand. Men kanskje likevel - ustette til større revidering? Hvis dødvad flyttes for denne naturtypen - må ha en god begrunnelse. Henger også sammen med skogbestandsdynamikk-prosjektet.
2020	Tilstandsvaria bel	C Skog	C11 og C12: Kjørespor og fremmede arter reduserer nesten aldri tilstanden. (Erstatte med variasjon i tresjiktet/hogstform/flytte dødvadvariablene og andel lite/sterkt nedbrutt til tilstand?)	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: kan være noe i det, men avventer større revidering
2020	Tilstandsvaria bel	C Skog	I skogtyper skal beitetrykk som er lavt (trinn 2) trekke skåren for naturmangfold opp (f.eks. C16.1). I de tilfellene hvor det er for høyt beitetrykk blir en stor slitasje som kan gå utover artssammensetningen ikke fanget opp, burde det vært en tilstandsvariabel der for høyt beitetrykk trekker tilstanden ned? - Innspill nr. 2 om det samme: Skogstyper med bruksintensitet – beitetrykk (7JB-BA) Lavt beite trekker opp, men ingen vekt legges på langvarig hevd For høyt beitetrykk burde gi lavere naturmangfold	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: Det er bare lavt beite som trekker naturmangfold opp, for høyt beite gir ikke effekt. Avvente til større revidering, vurdere om det er behov for tilstandsvariabel for beite i skog. Har ikke en aktuell variabel for naturlige økosystem pr. dags dato.
2021	Tilstandsvaria bel	C Skog	Tilgroing av kalkgrønnaks, snerprørkvein, einstape: virker noe forvirrende eller upresist for typen, i hvert fall på vestlandet.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Tilstandsvaria bel	C Skog	Naturlig bestandsreduksjon pga. soppangrep burde spesifiseres til naturlig bestandsreduksjon på grunn av almesyke og askeskuddsyke	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tilstandsvaria bel	C Skog	Tilstandsvurdering for skog. Grundig gjennomgang av hvilke kriterier er viktige. Det er da vel ikke bare kjørespor, fremmedarter og menneskelig slitasje som er viktig? I en del naturtyper er slitasje viktig. Bruk av skogalder/hogstklasse som tilstandsvariabel. Må brukes også for gammelskog, selv om det samtidig er definerende. Videre bør naturskog kunne vektes høyere enn skog i hk5.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Tilstandsvaria bel	C Skog	Hogstinngrep/tilplanting er ikke variabler i naturtyper som flomskogsmark, kalkskog og muligens flere	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	

2020	Tilstandsvaria bel	C Skog	I dag ser vi en del svært uheldige utslag av at vi inkluderte hogstklasse III i Mildirs instruks, kanskje særlig når det gjelder kalkbarskog. Eksempel: Svært viktige kalkbarskogspolygoner, gitt A-verdi med DN hb 13 metodikk, blir nå "utvannet" med store arealer med dårlig tilstand, med plantet gran i hogstklasse III. Kvaliteter på tilstand og biomangfold blir vurdert som gjennomsnitt for det store polygonet, og dette får som helhet lav verdi/kvalitet. Dermed "forsvinner" svært verdifulle kalkbarskoger med god tilstand. (Egil Bendiksen hadde nylig etpar gode eksempler på dette fra Nittedal.) Dette bør det gjøres noe med. Det enkleste ville være å stryke hogstklasse III som inngangsverdi (slik det gjøres i MiS); dvs. bare registrere f.eks. kalkskog som er i hkl IV og V. Men da mister vi intensjonen vår med å foreslå hkl. III INN, nemlig at noen (få) hkl III polygoner f.eks. av kalkgranskog kan ha svært gode habitat-kvaliteter, og inneholde rødlistearter (særlig hvis slike har bra populasjoner i gammelskogen omkring). Slik jeg ser det, ville den beste løsningen være å skille ut hogstklasse III arealene som egne polygoner, og gi separat kvalitetsvurdering til dette. Men dette ville føre til MANGE flere polygoner og MYE mer arbeid..... Muligens kunne dette vært løst, ved at inventør først gjør en overordnet vurdering av slike blandingspolygoner: Hvis det er slik at hkl. IV+V-delen vil få en helt annen kvalitetsskåre (her kunne man definere noen grenseverdier), så kan inventøren VELGE å dele polygonet i to deler, og ta hkl. III for seg. Vi har diskutert liknende type "polygon-delinger" i arbeidet med metodikk for Skog(vern)registreringer.	Tor Erik Brandrud	E-post	15.01.2020	Kommentar fra 2020: "Ble vurdert å flytte hogstklasse 3 til "Svært redusert tilstand" for C7 med undertyper /Eller bare C7 og C7.1?), men etter mer dialog med ekspert: gjør ingen endringer nå, avventer bedre løsninger til seinere." Vurder om det er kommet bedre løsninger.
2021	Tilstandsvaria bel	C1 Hule eiker	På kartlegging av hule eiker er det upraktisk i felt at “dekning av gjenveksttrær” i klasse 4 gir moderat tilstand mens det er klasse 5 i “busksjiktdekning” som slår ut som moderat tilstand. Dette gjør det vanskelig å huske i felt og man må ofte slå opp. Det hadde vært flott å bruke for eksempel klasse 4 som grense for å gi moderat tilstand på begge to.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Tilstandsvaria bel	C11 og C12	For gammelskogsnaturtypene kunne for eksempel flersjiktning og bruk ift. friluftsliv vært variabler som kunne differensiert mer på tilstand enn kjørespor, fremmede arter og slitasje.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tilstandsvaria bel	C11.2 Gammel furuskog med gamle trær	Jeg synes at lokalitetskvaliteten i naturtypen "Gammel furuskog med gamle trær" ofte blir misvisende høy. Årsaken er at tilstanden i naturtypen nesten alltid settes til “god”. Dersom det ikke er fremmedarter, spor etter slitasje eller ferdsel med tunge kjøretøy i naturtypen, blir tilstanden “god” ifølge kartleggingsinstruksen. Men det blir etter min mening misvisende å nesten alltid gi naturtypen høyeste score på tilstand, for den økologiske tilstanden i naturtypen er ofte dårlig. Dersom man tar utgangspunkt i furuskog med intakte økologiske prosesser i form av dødvedkontinuitet, svært gamle trær, brannregime osv., er skogens økologiske tilstand forringet. Årsakene er blant annet tidligere plukkhogst, dimensjonshogst og/eller brannslukking. Er det da riktig at tilstanden i naturtypen nesten alltid er “god”? Jeg synes at tilstand i “Gammel furuskog med gamle trær” bør romme mer enn fremmedarter, spor etter slitasje og ferdsel med tunge kjøretøyer.	Erlend Tandberg Grindrud	Facebook	07.11.2022	

2021	Tilstandsvaria bel	C16 Frisk, rik edellauvskog med underordnede naturtyper	Et spørsmål til vurdering av lokalitetskvalitet, og gjerne med svar fra noen i Artsdatabanken eller ekspertgruppa for skog: Hvorfor er innslag av gran med å trekke ned kokalitetskvalitet i områder med frisk rik edellauvskog (på lågurt ark), der grana er plukkhogd bare edellauvtrærne står igjen, og endesuksesjonen om noen tiår igjen vil være granskog med innslag av edellauvtrær? I slike tilfeller er jo edellauvskogen bare et mellomstadium på tur tilbake til et stabilt skogøkosystem med dominans av gran og innslag av edellauvtrær. Jeg vet at vi skal kartlegge det vi ser osv., men hva er de faglige vurderingene som ligger bak at det som i utgangspunktet var dominerende treslag regnes som negativt? Området kan ha store kvaliteter knytta til gjenstående edellauvtrær, og det blir vel ikke rett å kartlegge det som granskog med svært redusert tilstand heller....dessuten forsvinner hogststubbene ofre fort i disse systemene og kan være vanskelige å påvise. Håper på et svar som ikke bare referere til kartleggingsinstruks og kartleggingsenheter inkludert i rødlistetyper eller dominansforhold i tresjiktet.	Solfrid Langmo, Biofokus	Facebook	12.08.2021	Vi svarte: "Vi har dessverre ikke mulighet til å kontakte ekspertgruppa for deres begrunnelse/vurdering av dette underveis i kartleggingsesongen. Vi noterer oss problemstillingen til neste revidering av instruksen. Grunnen til at dekning av gran (1AE-MB-D-Plab) inngår i vurdering av tilstand i C16 Frisk, rik edellauvskog med underordnede naturtyper, er for å fange opp ekspansjon av gran (se Framstad et al. 2019). Etablering av gran er nevnt spesifikt som negativ faktor i Artsdatabankens beskrivelse av denne vurderingsenheten på Norsk rødliste for naturtyper 2018."
2020	Tilstandsvaria bel	C20 Flomskogsmark	burde vært en variabel som beskriver hvordan hydrologien blir påvirket av inngrep rundt.	Evalueringsu ndersøkelse 2020	Evalueringsu ndersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: En slik variabel finnes foreløpig ikke i NiN, dette er derfor en noe større endring som bør utsettes til en større revidering.
2020	Tilstandsvaria bel	C4 Boreonemoral regnskog	Tilsåing lite relevant.	Evalueringsu ndersøkelse 2020	Evalueringsu ndersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: Variabler som er lite relevante får lite utslag, det er derfor enklest å beholde variabelen inntill videre.
2021	Tilstandsvaria bel	C4 og C23	For Boreonemoral regnskog uten bartredominans og Boreonemoral regnskog: Dekning av gran og bøk, og tilplantning/såing er urelevant ettersom disse utelukker typen. Eldste hogstklasse ikke nødvendigvis positivt for tilstand.	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Tilstandsvaria bel	C6 Høgstaudegranskog	Det kan være svært tidkrevende å kartlegge høgstaudegranskog i store plantefelt med ung skog. Her er det nødvendig å slåss seg gjennom tykk plantasjeskog for å jakte på flekker med høgstauder i feltsjikt. Det virker også noe rart at denne naturtypen ikke har et krav til hogstklasse	Evalueringsu ndersøkelse 2021	Evalueringsu ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tilstandsvaria bel	C6 Høgstaudegranskog	C6: For Høgstaudegranskog, samt for andre høgstaudentyper i dagens instruks, ønskes variablene for grøftingsintensitet (og gjerne endringsgjeld) innført. Mange høgstaudeskoger i Innlandet spesielt har vært utsatt for grøfting. Dette kan ha en til dels stor og viktig påvirkning på områdene som ikke kan vises eller vektes i dagens instruks.	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Tilstandsvaria bel	D Semi-naturlige naturtyper	En utfordring vi syns er vanskelig å forholde oss til er verdisettinga av seminaturlig mark som ikke er i bruk (7JB-BA). Her havner man på dårlig på tilstand uansett. Det føles litt "urettferdig" hvis enga ellers er intakt, artsrik og fri for fremmedarter m.m. Vanskelig å få fanget opp verdifulle, små enger som ikke er i bruk, men som kan ha et ekstremt artsmangfold.	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Tilstandsvaria bel	D Semi-naturlige naturtyper	Vurdering av restaureringspotensiale i kulturlandskap for naturtyper som på kartleggingstidspunktet ligger an til å falle utenfor ordningen for utvalgte naturtyper (basert på utkast til ny forskrift), men som opplagt har godt restaureringspotensiale	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	Til Miljødirektoratet, ikke ekspertgruppa

2022	Tilstandsvaria bel	D Semi-naturlige naturtyper	<p>Innspillet er generalisert. I Rogaland (Bjerkreim)/Vestlandet finnes beiteområder som ifølge Beskrivelse av kartleggingsenheter i 1:5000 kommer ut som T32-C-1, kalkfattig eng med mindre hevdpreg. I den beskrivelsen så står det at «Blåtopp dominerer typisk på Agder og i Rogaland, der typen nå først og fremst forekommer som gjengroingsstadier etter opphør av utmarksslått før midten av 1900-tallet, og sterk reduksjon i utmarksbeitet fram til i dag». Et konkret eksempel er lokalitet XX som er omtrent fullstendig dominert av blåtopp og det er bare spredte innslag av for eksempel tepperot, einer, blåklokke, blåknapp, einstape, gulaks og skogsnelle.</p> <p>Under aktuell bruksintensitet står den og vipper mellom trinnene 5 og 6. I disse områdene gjødsles det generelt mye og blåtopp er jo en art som fremmes av dette. Så når trinn 5 forklares med «et stekt innslag av arter med liten eller moderat toleranse ovenfor gjødsling», ville jeg heller sagt her at det også er arter (som blåtopp) som fremmes av gjødsling. På den annen side kan jeg heller ikke kalle den sterkt endret mark (trinn 6). Når man havner på trinn 5, så gir det moderat tilstand.</p> <p>For denne konkrete lokaliteten blir tilstanden dårlig pga rask suksesjon, men arealet (34 952 m2) er stort og gir stort naturmangfold. Lok kvalitet blir moderat. Dette skjer trolig flere steder. Er det generelt slik at blåtoppdominerte enger med lite naturverdier blir overvurdert av dagens metodikk? Hvis ja, bør det gjøres endringer i metodikken som forhindrer at disse havner for høyt, f.eks. at utforminger av T32-C-1 med dominans av blåtopp automatisk går til «svært redusert tilstand»?</p>	Per Gerhard Ihlen	E-post	14.09.2022	
2022	Tilstandsvaria bel	D Semi-naturlige naturtyper	Tilstandsvariabelen 7RA-SJ viser naturlig suksjon mot skog, men ikke "unaturlig" planting av skog i semi-naturlige typer (f.eks. kystlynghei) som forringer tilstand og på sikt vil gi plantasjeskog (T38). Kunne vi hatt en variabel for tilplanta skog i semi-naturlige naturtyper?	Solbjørg Engen Torvik, Ecofact	Facebook	28.10.2022	
2021	Tilstandsvaria bel	D1 Boreal hei	Beitetrykk i D1: såpass lavt beitetrykk som trengs er vanskelig å vurdere, spesielt for så store områder som boreal hei ofte dekker. I gjenspeiler det rimelig kort tids variasjon og «tilfeldigheter». Fravær av beitespor kunne kanskje heller vært brukt som sekundær variabel for å nedgradere fra moderat til dårlig ved tidlig gjenvekst? Slik at intakt fikk god, selv om det ikke var beiting?	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	
2021	Tilstandsvaria bel	D1 Boreal hei	Slik trinndeling i D1 er nå så går det ikke an å nedgradere til svært red pga menneskelig inngrep. Menneskelige inngrep er ofte konsentrert i en bestemt sone i et større hei-område (f.eks. rundt hyttefelt), ikke jevnt utover, så i praksis blir det veldig meningsløst å vurdere «gjennomsnittlig» effekt av disse variablene på et større heiområde.	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	
2020	Tilstandsvaria bel	D1 Boreal hei	Boreal hei: Beitetrykk og gjenvekst er lite relevante da det nesten alltid finnes variasjon innad i en polygon. Burde heller blitt registrert antallet trinn som forekommer?	Evalueringsu ndersøkelse 2020	Evalueringsu ndersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: Ønsker ikke å legge til nye variabler i år, endrigner bør holdes til et minimum. Må evt. også finne ut hva har dette å si for tilstand?
2022	Tilstandsvaria bel	D1 Boreal hei	Boreal hei - er det menneskelig påvirkning som gjør at arealer som ikke lenger beites lenger gror igjen, eller er det klimatisk? Hvordan skal dette håndteres etter instruksen?	Evalueringsu ndersøkelse 2022	Evalueringsu ndersøkelse 2022	12.10.2022	
2021	Tilstandsvaria bel	D2 Semi-naturlig eng med undertyper	I D2 med undertyper: rart at 7JB-GJ 3 gir nedgradering fra god til moderat, når 7JB-BA 5 allerede gir moderat. 7JB-BA 2/4 er vel ikke særlig forenelig med 7JB-GJ 3? Og hvorfor ikke gi nedgrad fra moderat til dårlig?	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	

2020	Tilstandsvariabel	D2 Semi-naturlig eng med undertyper	variabler for slitasje og ferdsel med tunge kjøretøy kunne vært inkludert i tilstandsvurderingen. 7JB-BT kunne også vært vurdert. Kan evt. erstatte 7JB-GJ fordi gjødsling på trinn 3 er relativt uvanlig, mens for høyt beitetrykk pga storfe er en vanlig problemstilling i semi-naturlige enger. Inngrep bør vurderes under tilstand	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: Bør analyseres nærmere, foreslås derfor utsatt til større revidering.
2022	Tilstandsvariabel	D4 Kystlynghei	Kystlynghei: arealbruksgategorier fungerer dårlig fordi flere ting skjules bak samme kategori og blir dermed forvirrende for sluttbruker av data. Dette gjelder da også Mdir-variabelen. Registrering av kystlynghei i svært redusert tilstand er tidkrevende fordi grensesetting ofte er vanskelig og samtidig er de av veldig liten verdi for artsmangfoldet.	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Tilstandsvariabel	E Våtmark	FA Fremmede arter nedgraderer tilstand allerede ved trinn 2 i typen E11.3 Rik svartorsumpskog. Det gjelder kanskje andre E11 typer også, har ikke sjekka. Ser det også er slik i D2. Det er markant strengere enn hvordan FA håndteres i andre skogtyper (fastmark). Lurer på om det er en spesiell begrunnelse for det? Vanskelig å skjønne hvorfor den samme effekten av fremmede arter skal være av mer eller mindre betydning for den ene typen kontra den andre.	Espen Sommer Værland	E-post	10.11.2022	
2022	Tilstandsvariabel	E Våtmark	Bedre måte å registrere massedeponier på myr (muligens ny variabel under tilstand).	Evalueringsundersøkelse 2022	Evalueringsundersøkelse 2022	12.10.2022	
2022	Tilstandsvariabel	E Våtmark	Fyllinger er en relevant påvirkning som senere burde inkluderes i tilstandsvurderingen, ikke bare som tekst. Vi ser mange eksempler på fyllinger utover i myr-typer, i tillegg til grøfting og torvuttak (som det derimot finnes variabler for).	Mathilde Norby Lorentzen	Facebook	23.06.2022	
2022	Tilstandsvariabel	E Våtmark	Trinn 4 og 5 i variabelen Grøftingsintensitet fører til svært redusert tilstand. Men disse trinnene passer med definisjonen av kartleggingsenhetene i V12 Grøftet åpen torvmark, som ikke skal kartlegges etter instruksen. Spørsmålet er da om det i praksis aldri vil bli tatt ut svært reduserte myrområder?	Rebecca Biong	Facebook	02.11.2022	
2021	Tilstandsvariabel	E11 med undertyper	Hvorfor skal ubetydelig grøfting trekke ned til moderat i E11? Er ikke ubetydelig per definisjon ubetydelig? Ref. også vassdragsregulering i A8 og C20.	Espen Sommer Værland	E-post	25.11.2021	
2020	Tilstandsvariabel	E11.1 Gammel fattig sumpskog	effekt av torvtekt bør inngå som variabel	Evalueringsundersøkelse 2020	Evalueringsundersøkelse 2020	12.10.2020	Svar fra 2020: "Grøfting inngår som variabel, ved torvtekt bør dette kunne gi utslag på grøfting." Stemmer det eller bør en egen variabel inn?
2022	Tilstandsvariabel	E12.1 Sørlig nedbørsmyr	I veilederen, under E12.1 Sørlig nedbørsmyr, mangler det under tilstand trinnet for moderat grøftingsintensitet. Det står bare -. Det hopper fra god (1,2) til dårlig (3). Det skal vel være et trinn for moderat? Det betyr at ei sørlig nedbørsmyr aldri kan få moderat tilstand dersom den eneste tilstandsvariabelen som er tilstede er grøftingsintensitet.	Rein Midteng, Asplan Viak	Facebook	21.11.2022	
2021	Tilstandsvariabel	E12.2 høyereliggende og nordlig nedbørsmyr	I Naturtype E12.2 (høyereliggende og nordlig nedbørsmyr) gir ubetydelig grøftningsintensitet moderat tilstand, mens E12.1 (sørlig nedbørsmyr) gir ubetydelig grøftningsintensitet god tilstand.	Evalueringsundersøkelse 2021	Evalueringsundersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Tilstandsvariabel	E12.2 høyereliggende og nordlig nedbørsmyr	"I Naturtype E12.2 (høyereliggende og nordlig nedbørsmyr) gir ubetydelig grøftingsintensitet moderat tilstand, mens i E12.1 (sørlig nedbørsmyr) gir ubetydelig grøftingsintensitet god tilstand. Stemmer dette?". Oppfølgingsspørsmål: "jeg antar de har en begrunnelse for hvorfor det er slik? Det kan jo hende den begrunnelsen peker på noe som er greit å vite før vi spiller inn forslag til endring. Men med mindre den peker på jeg ikke kommer på i farta så mener jeg at det bør endres. Også i takt med de ulike typene av E11. Ser også at samme gjelder for de ulike undertypene av E10."	Ina Marie Jord, Sallir natur m.fl.	Facebook	22.06.2021	Vi svarte: "Hei, vi skjønner at det er enklere å gi innspill med en begrunnelse. På nåværende tidspunkt har vi dessverre ikke informasjon om hvorfor ekspertgruppa har gjort denne vurderingen, men vi vil ta dette opp med dem ved neste revidering av instruksen."

2021	Tilstandsvaria- bel	E15 Semi- naturlig myr	På seminaturalig myr bør det inkluderes en variabel på bruk som er med på å beskrive tilstand.	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Tilstandsvaria- bel	E15 Semi- naturlig myr	Andel vedvekster kan være problematisk på rikmyr som har vært slått	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2022	Tilstandsvaria- bel	E15 Semi- naturlig myr med undertyper	Variabelen Dekning av gjenveksttrær (1AGA-G) mer differensiering av tilstand. De ulike trinnene av variabelen dekning av gjenveksttrær danner grunnlag for akkurat samme nedgradering av tilstand. Det er for eksempel betydelig forskjell på et areal med 5% busksjikt og 3% tresjikt, og ett med 75% busksjikt og 50% tresjikt. Begge to kommer ut likt på tilstand, om en forutsetter at de andre variablene registreres likt. 3% tresjikt kan i prinsippet være snakk om 2-3 trær på ei hel myr.	Solfrid Langmo, Biofokus	E-post	31.10.2022	
2022	Tilstandsvaria- bel	E16 Semi- naturlig våteng	hvorfor er ikke grøfting en av tilstandsparametrene i semi-naturlig våteng når den er det i alle andre våtmarkstyper?	Solfrid Langmo, Biofokus	Facebook	07.08.2022	
2021	Tilstandsvaria- bel	E9 Kalkrik helofyttsump	For kalkrik helofyttsump bør dominans av enkeltarter (les: takrør) vurderes brukt som en tilstandsvariabel.	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	05.10.2021	
2021	Vedlegg 6	MdirPRMY Myrstruktur	Myrstruktur (MdirPRMY) må beskrives bedre i kartleggingsinstruksen. Det er helt umulig å vite hva som menes med tydelig og ikke tydelig myrstruktur	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	Evalueringsu- ndersøkelse 2021	05.10.2021	Høres lett ut, men vi har forsøkt før og det er vanskelig. Har ingenting mer å basere forslagene våre på, så foreslår at den utsettes.